

Sündisid uued vallakodanikud

RALF VESTERINEN
GERTRUD KOGEL
HANNA KÜTTIM
RICHARD VÕSAMAA
KETLIN LAUTER
EMILIE ORGUSAAR
KLEELIA RENATE LOORITS
LISETE EHALA
HANNA SOOP
FREDERIK KIIVER

HIIUMAA TEATAJA

KRISTELLA TAMM
SASKIA VILLMÄE
LUISE OPIKOV
LUMI NIIMANN
MARIIN VAHTRA
EILEEN SAKS
LISANDRA LIIVING
VALDEK VAHTER
GUSTAV KROON
PÄRT REINMETS
Õnnitleme vanemaid!

Hiiumaa valla väljanne. Tasuta.

Oktoober 2018, nr 10

Hiiumaa saab kaasaegse spordikeskuse

Valitsus kavandab 2019. aasta eelarveprojekti Hiiumaale spordikeskuse ehitamise osaliseks finantseerimiseks 2,9 miljonit eurot.

Kultuuriminister Indrek Saar kinnitas, et valitsuse 2019. aasta eelarve kavas on kirjas 2,9 miljoni euro eraldamine Hiiumaa vallale spordikeskuse ehitamiseks. Saare sõnul on kultuuriministeeriumi jaoks olnud oluline aidata kaasa sellele, et head sportimistingimused peavad olema kõikjal Eestis ja Hiiumaa on ainuke maakond, kus puudub kaasaegne spordikeskus. "Spordikeskuse ehitamine avardab kõigi hiidlaste võimalusiervislikumalt elada ja on oluline ka spordile laiemalt. Tasub meenutada, et suur osa Eesti edukatest sportlastest ei ole pärit suurtest linnadest ja nii võib just Hiiumaa spordikeskus luua need vajalikud tingimused, et sinna mõne aasta pärast trenni minev noor hiidlane toob tulevikus Eestile olümpiamedali," ütles Saar.

Hiiumaa vallavanem Reili Rand avaldas lootust, et valitsus toetab Saare ettepanekut. "Kaasaegne

elukeskond ja mitmekülgsed võimalused on eelduseks, et üha rohkem inimesi tahaks Hiiumaal elada," ütles Rand.

Rand ütles, et Hiiumaa spordikeskust kavandades on vald pidanud oluliseks, et rajatav spordikeskus oleks realistlik ja optimaalsete kuludega rajatav, mugav ja funktsionaalne lõppkasutajale, samuti energiasäästlik ja madalate üllalpidamiskuludega, et uue energia- töhuse spordikeskuse rajamisega kulud valla sporditaristu üllalpidamiseks ei suureneks.

Spordikeskuse projekteerimine algab esimesel võimalusel ja ehitustööd eeldatavalt 2019. a teisel poolaastal. Esmajärgus on kavas välja ehitada spordikeskuse esimene etapp, mis loob suures saalis võimalused korvpalli, võrkpalli, saaljalgpalli, saalihoki, mudelismi ja kergejõustiku – jooks, heited, hüpped – harrastamiseks ning lisaruumides jõu- ja fitnessitreeningute läbi viimiseks. Samuti ehitatakse ruumid noortekeskusele ja majutuskohad laagrite läbi viimiseks.

Spordikeskuse esimese etapi- na rajatakse 4300 m² suurune hoone. Spordikeskuse esimese

Hiiumaa spordikeskuse arhitektuurikonkursi võidutöö Marti Keskitalu eskiisjoonis.

etapi orienteeruv maksumus on 6 miljonit eurot. Lõplik hind selgub, kui ehitusprojekt on valminud.

Hiiumaa valla eesmärk on ehitada välja kogu spordikeskus ja seega ka projekteeritakse keskus terveks. Vald tegeleb edasi teise etapi rahastuse leidmisega.

Hiiumaa on tänaseks ainuke maakond, kus puudub kaasaegne spordikeskus ja omavalitsusele üksi käib taolise investeeringu tegemine üle jõu. Kaasaegse spordikeskuse rajamine on

Hiiumaa kontekstis vajalik, sest olemasolevad võimlad on väga kehvast seisukorras, väikesed ja nendesse ei suudeta juba täna mahutada kõiki kohapealseid tegevusi – näiteks puudub normaalmõõtmega korvpalliväljak. Olemasolevate võimlate renoveerimine ei võimaldaks saavutada rahvusvahelistele ega ka Eesti tasemel nõuetele vastavaid sportimistingimusi ning viia läbi kõrgetasemelisi võistlusi. Samuti on olemasoleva amortiseeru-

nud sporditaristu üllalpidamine kulukas.

Kevadel korraldas Hiiumaa vallavalitsus koos Eesti Arhitektide Liiduga Hiiumaa spordikeskuse arhitektuurivõistluse, mille tulemused kuulutati välja jaanipäeva eel. Konkursile laekunud 18 töö seast valiti parimaks ideekavand nimega Marti Keskitalu, mille autorid on Johan Tali, Karli Luik, Harri Kaplan, Mae Kõõmne-mägi, Hawke Gihm ja Kirke Päss arhitektuurbüroost Molumba.

Hiiumaa vald tähistab sünnipäeva

Väikelapse staatusesse jõudnud Hiiumaa vald saab 25. oktoobril aastaseks. Valla esimest sünnipäeva tähistame nelja päeva jooksul, et sellest saaks osa võimalikult palju inimesi.

Sünnipäeva alustuseks on neljapäeval, 25. oktoobril kõigis osavallamajades alates kl 12st kaetud sünnipäevalaud: kõik osavallavanemad ootavad vallakodanikke kohvile ja vestlusringi, kus saab küsida ja arutada huvi pakkuvatel valla arengu teemadel.

Reedel, 26. oktoobril ja laupäeval, 27. oktoobril toimuvad tegevused üle kogu Hiiumaa: kõigis viies piirkonnas toimub fotoekskursioon, mis pakub võimalust erinevate osavalladega enam tuttavaks saada.

Pühapäeval, 28. oktoobril kell 11 kulmineeruvad sünnipäevapidustused ühise matkaga, mis algab ja lõpeb RMK Leemeti metsaonni juures. Matka pikkus on u 5 km ja see on jõukohane nii noorele kui vanale. Matkajuht Inna Lepik Muku matkaklubist lubas, et näeme nii kolme ristiga piirikivi kui veel nii mõndagi põnevat. Matka lõpetuseks saab koos vallavanemaga teed juua ja suppi süüa. Loositakse auhindu fotoekskursiooni edukalt läbinute vahel.

Transpordisoovist pühapäevasele matkale palume teada anda hiljemalt 19. oktoobriks:

Emmaste osavallas telefonil 462 2444, emmaste@hiiumaa.ee;
Kõrgessaare osavallas telefonil 463 6071, korgessaare@hiiumaa.ee;
Käina osavallas telefonil 462 2888, kaina@hiiumaa.ee;
Kärdla osavallas telefonil 463 6082, kardla@hiiumaa.ee;
Pühalepa osavallas telefonil 463 6840, pyhalepa@hiiumaa.ee.

Arengukavasse saab veel ettepanekuid teha

Hiiumaa valla arengukava 2035+ projekt on avalik tutvumiseks, täiendamiseks ja kommenteerimiseks Hiiumaa valla kodulehel vald.hiiumaa.ee

20. septembri volikogu istungil toimus arengustrateegia esimehe lugemine, misjärel saavad kõik veel esitada muudatusettepanekuid, mille viimane tähtsus on 4. oktoober. 18. oktoobri volikogu istungil toimub arengustrateegia teine lugemine.

Suur tänu kõigile, kes on andnud oma mõtteid Hiiumaa arengukavasse avalikel aruteludel või saatnud neid kirjalikult aadressile valitsus@hiiumaa.ee. Juba saadetud muudatusettepanekud on kokku kogutud ja avaldatud valla kodulehel.

Kõigi hiidlaste panus sellesse ühisesse kokkuleppesse on aga

jätkuvalt enam kui oodatud: muudatusettepanekute viimane vormistamise ja saatmise päev on 4. oktoober. Pane oma mõtted tee: valitsus@hiiumaa.ee

Loe lisa: vald.hiiumaa.ee/arengukava

Hiiumaa valla arengukavas on seatud eesmärgiks, et aastaks 2035 on säilinud hiidlaslik elu- ja looduskeskkonna eripära, teisalt meid on siin rohkem ning meil on eluterved väärtused ja hoiakud.

20. septembri Hiiumaa vallavolikogu istungilt

Hiiumaa vallavolikogu istung toimus 20. septembril kell 15–19 Emmaste põhikoolis.

Kehtestati Kitsa küla Kröönuki kinnistu detailplaneering, mille eesmärgiks on Kröönuki kinnistu jagamine kaheks iseseisvaks katastriüksuseks.

Esimesel lugemisel oli Hiiumaa mittetulundusliku tegevuse toetamise kord, mis reguleerib Hiiumaa valla eelarvest mittetulunduslikuks tegevuseks toetuste taotlemist, menetlemist, maksimist ja kasutamise ülejärelevalvet teostamist. Toetused on jagatud nelja kategooriasse: sündmus-

te korraldamine, tegevustoe- tus, kohaliku külaelu ja külade ühistegevuse arendamine ning investeringuprojektide kaasfinantseerimine. Volikogu saatis eelnõu teisele lugemisele. Vaata lisa: <https://atp.amphora.ee/hiiumaavv/index.aspx?itm=144241>

Teisel lugemisel võttis volikogu vastu Hiiumaa valla esimese lisaeelarve, mille eesmärk on korrastada kulude kajastamine eelarveridadel.

Teisel lugemisel võttis volikogu vastu Hiiumaa valla heakorraeskirja, mille eesmärk on tagada valla puhtus ja heakord.

Teisel lugemisel oli Hiiumaa jäät-

mehoolduseeskiri, mille eesmärk on puhtaja ja tervisliku elukeskkonna säilitamine vallas, jäätmete ohtlikkuse ja koguste vähendamine ning jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise soodustamine. Eelnõu saadeti kolmandale lugemisele.

Volikogu kehtestas Hiiumaa vallavalitsuse uue teenistuskohdade koosseisu. Teenistuskohdade arv Hiiumaa valla ametiasutustes väheneb aasta lõpuga 4,25 võrra: Hiiumaa vallavalitsuses 1 raamatupidaja koht, Käina osavalla valitsuses 0,5 sadama kapteni koht, Emmaste osavalla valitsuses 1 koristaja koht, Pühalepa osavalla valitsuses 1 kalmistuvahi ja 0,75

koristaja koht.

Vallavalitsuse arenguosakonda lisandub arendusspetsialisti koht – tööülesanneteks rahastusprojektide kirjutamine ja läbiviimine, sh osavaldade toetamine projektide ettevalmistamisel ja läbiviimisel ning valla arengukava ja teiste arengudokumentide väljatöötamise, täitmise ja täiendamise koordineerimine. Haridus- ja kultuuriosakonda lisandub kultuurispetsialisti koht – tööülesanneteks peamiselt maakonna kultuuritöö koordineerimine, sh kultuurikalendri koostamine koostöös erinevate kultuurikorraldajatega. Lisandub ka vallavanna abi koht – tööülesanneteks

koostöö koordineerimine rahvusvaheliste organisatsioonide, sõprusomavalitsustega, samuti maakonna siseturvalisuse alase tegevuse koordineerimine ning osakondadeülese koostöö ja teabevahetuse korraldamine. Pühalepa osavalla valitsusse lisandub haldusjuht.

Esimesel lugemisel oli Hiiumaa valla arengukava 2035+. Eelnõu saadeti teisele lugemisele.

Tunnistati kehtetuks Hiiumaa valla kaasava eelarve menetlemise kord – ühtne kord Hiiumaa valla jaoks on menetluses.

Vallavolikogu järgmine istung toimub 18. oktoobril Kärklas.

Vallavalitsuse istungitelt

Moodustati Hiiumaa valla kriisikomisjon ja kehtestati selle põhimäärus. Komisjoni koosseis: vallavanem Reili Rand; Emmaste osavalla vanem Hergo Tasuja, asendusliige Joosep Niit; Kõrgessaare osavalla vanem Üllar Laid; Käina osavalla vanem Omar Jõpiselg, asendusliige Tõnu Koppel; Kärkla osavalla vanem Lauri Preimann, asendusliige Argo Valgma; Pühalepa osavalla vanem Liili Eller; politsei- ja piirivalveameti Kärkla politseijaoskonna juht Moonika Raudsepp; Lääne päästkeskuse Hiiumaa päästepiirkonna juhataja Hannes Aasma, asendusliige Martin Kõmmus; maanteeameti Lääne regiooni juhtivspetsialist Hannes Vaidla, asendusliige Marika Koppel; Hiiumaa haigla juhatuse liige Riina Tamm, asendusliige Tõnis Siir; Kaitseliidu Lääne maleva pealik Rasmus Lippur; vee-ettevõtja esindaja ASI Kärkla Veevärk juhataja Toomas Kattel; riigisadamate esindaja ASI Saarte Liinid esindaja Riho Sõrmus.

Kehtestati Hiiumaa valla koolitöötajate koosseisu kinnitamise kord.

Otsustati kutsuda SA Hiiumaa Arenduskeskus nõukogu liikme kohalt tagasi Reili Rand ja Inge Elissaar ning nimetati nõukogu liikmeks viieks aastaks Monika Pihlak ja Tõnis Kasemägi.

Nimetati mittetulundusühingus Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus Hiiumaa valla nimel liikmeõigusi teostavaks isikuks Merle Salusoo ja tema asendajaks Kristel Pisa.

Moodustati Hiiumaa vallavalitsuse laste ja perede komisjon ja

Hiiumaa valla raamatukogu tegevuskohtade lahtiolekuajad alates septembrist:

Hiiumaa valla raamatukogu

E–R 10–18

L 10–14

Kõrgessaare haruraamatukogu

E 11–18

T, R 10–18

K 9–17

N 9–18

L, P suletud

Lauka haruraamatukogu

E, T, K 9–15

N 9–17.30

R 9–14.30

L, P suletud

Kõpu teeninduspunkt

E 16–18

T, N 15–18

K, R, L, P suletud

Emmaste vaba aja keskuse ja tegevuskohtade lahtiolekuajad alates septembrist

Emmaste noortekeskus

E–R 13–18

Leisu noortetuba

T ja N 14–17

Emmaste spordikeskus

E ja N 13–20, muudel aegadel kokkuleppel sporditöötajaga

kinnitati selle põhimäärus.

Kinnitati ainesektsioonide ja õpilasürituste toetuste taotlemise, menetlemise ja aruandmise kord ning moodustati Hiiumaa vallavalitsuse ajutine komisjon ainesektsioonide ja õpilasürituste toetuse jaotamiseks Hiiumaa maakonnas: komisjoni esimees haridus- ja kultuuriosakonna juhataja, haridus- ja kultuuriosa-

konna haridusspetsialist, koolijuhtide ainesektsiooni esindaja, osavaldade esindaja Hergo Tasuja, Hiiumaa ametikooli esindaja Signe Leidt.

Määrati SA Hiiumaa Spordikooli hoolekogus Hiiumaa vallavalitsuse esindajaks haridus- ja kultuuriosakonna juhataja Karin Kokla.

Otsustustati sõlmida huvitatud osapooltega leping Käina spordikeskuse ning selle lähikümbruse detailplaneeringu eskiislahenduste koostamiseks.

Tunnistati edukaks ASI GoBus esitatud pakkumus riigihankel "Hiiumaa maakonna avalik bussiliinivedu 2019–2021", maksumusega 95,4 senti/lkm ilma käibemaksuta.

Otsustati viia läbi väljakuulutamiseta läbirääkimistega hanke menetlus Kärkla sotsiaalkeskuse

Munitsipaalasutuse Emmaste Kommunaal hinnakiri

Teenustasud tehnika kasutamiseks:

traktor MTZ-82 25 eurot/tund

laadur-ekskaator JCB 30 eurot/tund

teehöövli teenus 50 eurot/tund

Teenused

muruniitmise ja trimmerdamise 18 eurot/töötaja töötund

heakorratööd 9 eurot/töötaja töötund

hauakaevamine 80 eurot/kord

lumetõrje erasikute hoovides, erateedel 5 eurot/kord

Volitati Tilga kruusakarjäärist kruusa müük EMKO pädevusse, kruusa hind 5 eurot/tonn.

Bussi Volkswagen Multivan kasutamise kilomeetrihind 0,32 eurot

(Pargi 3) arhitektuurivõistluse võitjaga - OÜ Arhitektuuribüroo Studio Paralleel Hiiumaa sotsiaalkeskuse erihooldekodu projekteerimistööde hankelepingu sõlmimiseks.

Otsustati korraldada riigihange „Kärkla, Kõrgessaare ja Pühalepa osavalla kalmistute hooldustööd“

Tunnistati riigihankes „Transportiteenus Lauka kooli õpilaste veoks edukaks ASI Hansa Bus-

siliinid esitatud pakkumus maksumusega 1,45 eurot/km ilma käibemaksuta.

Tunnistati avatud hanke „Kärkla linn Kalda tn 11 lasteaia rekonstrueerimise põhiprojekti koostamine“ edukaks pakkumuseks Eesti Ehitusprojekt OÜ poolt tehtud pakkumus maksumusega 34 800,00 eurot (koos käibemaksuga).

Kinnitati Hiiumaa valla 2018. aasta hankeplaan.

Vallavalitsus Emmastes istungil

Vallavalitsus pidas augusti lõpus väljasõiduistungi Emmaste osavallas. Lisaks tavapärase iganädalase istungi pidamisele külastati Tohvri hooldekodu, kus lisaks pakutavate võimalustega tutvumisele vahetati mõtteid juurdeehituse teemal, külastati Emmaste spordihoonet ja Emmaste lasteaeda, kus saadi ka osa maitsvast lõunasöögist. „Lasteaia- ja koolitoidu pakkumisel oleme võtnud eesmärgiks veelgi suurema kohaliku tooraine kasutamise,“ ütles vallavanem Reili Rand.

Vallavalitsus pidas augusti lõpus väljasõiduistungi Emmaste osavallas.

Tiiu Heldema. Foto: Kärolyn Kivistik

Hiiumaa aasta õpetaja: Tiiu Heldema

Hiiumaa haridustöötajate pidulikul kohtumisel anti Hiiumaa aasta õpetaja tiitel Hiiumaa gümnaasiumi eesti keele ja kirjanduse õpetaja Tiiu Heldemale.

Kolleegid ütlevad õpetaja Helde- ma kohta, et ta on väga pühendunud ja alati rõõmsameelne, sõbralik ja aktiivne. Ta on õpetaja, kes teeb oma tööd südamega, leides alati huvitavaid võimalusi eesti keele ja kirjanduse õpetamiseks.

Tiiu leiab alati mõne põneva võimaluse, kuidas õpilased kirjanduse või emakeele juurde tuua. Ta innustab neid oma energilise ja positiivse hoiakuga. Tiiu rakendab erinevaid õppimisviise. Huvitavad ideed tulevad lihtsalt ja pingutamata. Tema tundides õpitakse, uuritakse, kirjutatakse,

luuletatakse, kuulatakse ja õpitakse põnevate esinejatelt, tehakse videoesitlusi ja lausa lavastusi. Ta soovib luua õpikeskkonda, kus õpilane õpib läbi põnevate tegevuste, kasutades õpitut teadmisi, oma loovust ja kaasaegseid digitehnoloogiaid. Ta loob keskkonna, kus õpilased õpivad vajaliku ja rohkemgi veel. Ta on õpetaja, kes armastab oma õpilasi, emakeelt, kirjandust ja soovib, et noored inimesed mõistaksid õppimise vajalikkust ja emakeele ning kirjanduse olulisust.

Eesti emakeeleõpetajate seltsi liikmena on ta oma igapäevatoos seisnud eesti keele ja kirjanduse väärtustamise eest Hiiumaal. Ta teeb seda südamega ja pikka aega, populariseerides eesti keelt ja kirjandust noorte hulgas nii koolitunnis kui koolivälise

tegevuse kaudu.

Õpetaja Tiiu on ka väga tore kolleeg. Kui ta hommikul oma jalgrattaga kooli tuleb ja õpetajate tuppa saabub, tuleb sinna ka suur hulk positiivsust, rõõmsat meelt, lahendat olemist ja tore- daid mõtteid. Ta on inimene, kes leiab alati midagi head, mille üle rõõmustada, ja kannab endas jõudu, mis väljendub aktiivses ja kaasahaaravas liikumises. Ta on olnud väga tore ja armastatud klassijuhataja, keda lapsevanemad on kõrgelt hinnanud, sest tema positiivsus väljendub klassi meelsuses.

Hiiumaa kogukonnas on Tiiu hinnatud inimene, kes tegeleb paljude projektidega, on suurepärane giid ja kultuuri, hiiu murde ja kirjanduse armastaja.

Haridustöötajad alustasid kooliaastat pidulikult

Veel enne kooliaasta algust kohtusid Orjakus Hiiumaa haridustöötajad, kokku üle 100 osaleja, et tunnustada kolleege, tervitada uusi ja saata välja teenitud puhkusele väärikad.

Eesti aasta õpetaja galale esitati Hiiumaalt: Hiiumaa aasta lasteaiaõpetaja Marge Filipenko, Hiiumaa aasta klassiõpetaja Reelika Kastein, Hiiumaa aasta klassijuhataja Reet Sauer, Hiiumaa aasta põhikooli aineõpetaja Andres Juhe, Hiiumaa aasta gümnaasiumiõpetaja Tiiu Heldema, Hiiumaa aasta õppeasutuse juht Antti Leigri ja Hiiumaa aasta hariduse sõber Tiia Korv.

Tervitati uusi õpetajaid Hiiumaa koolides: Käina lasteaia Tirtspõnni lasteaiaõpetaja Kadi Kuusküll, Käina kooli sotsiaalpedagoog Anu Hülge, Käina kooli eripedagoog Ly Nõmme, Käina kooli ja Kärdla põhikooli muusikaõpetaja Ulvi Tamm, Emmaste põhikooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja Eva Raidma-Elmi, Emmaste põhikooli ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja Anton Altmäe, Emmaste põhikooli tööõpetuse õpetaja Andres Laanejõe, Emmaste põhikooli abiõpetaja Regina Paulus,

Haridustöötajate kohtumisel tervitati Hiiumaa koolide uusi õpetajaid. Foto: Kärolyn Kivistik

Rudolf Tobiase nimelise Kärdla muusikakooli kitarrõpetaja Maarika Markus, Emmaste lasteaia Naksitrallid direktor Liina Lepamaa ning Margit Kagadze, kes alustab 1. oktoobril Kärdla põhikooli direktorina.

Välja teenitud puhkusele saadeti Käina lasteaia Tirtspõnni lasteaiaõpetaja Silvi Steinberg, kes

on lasteaias töötanud 46 aastat, sellest Käina lasteaias 37 aastat, töötades peamiselt söimealiste lastega. Tema kohta on kolleegid öelnud, et Silvi on rõõmsameelne ja abivalmis õpetaja, kes armastab oma tööd ja kelle juurde tulevad lapsed rõõmuga. Ta on oma nõudmistes sõbralikult järjekindel, peab oluliseks

arvestada iga lapse arengutaset, tema eripära õppija ja suhtlejana. Seetõttu on ta pälvinud nii laste, lastevanemate kui ka kolleegide lugupidamist.

Samuti tänati Lauka põhikooli ajaloo ja vene keele õpetaja Signe Rattistet, kes on töötas Lauka koolis üle 30 aasta: direktorina aastatel 1987–1998 ning seejärel

vene keele, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetajana. Tema kohta ütlesid töökaaslased, et õpetaja Rattiste kindlad nõudmised ja väärtushinnangud võetakse koolist kaasa, et elus paremini hakkama saada. Signe Rattiste tõi Hiiumaale esimesed Juku-arvutid – tal on oskus näha suurt pilti nii kooli kui ka kogukonna tasandil, tal on tahtmine muuta elu huvitavamaks ja paremaks.

Emmaste lasteaia Naksitrallid direktor Külli Tintse töötas Emmaste lasteaias aastast 1990 ja on ise öelnud, et ta on pidanud kõiki ameteid ja täitnud majas kõikide ülesandide peale koka rolli. Tänu sellele püüdis ta alati mõista oma alluvaid ja andis kolleegidele otsustusvabadust.

Käina kooli sotsiaalpedagoog Aimi Säremat jõudis 50 aasta jooksul olla Käina koolis õpetaja, õppealajuhataja, direktor ja sotsiaalpedagoog. Direktoriaastaid (1982–2008) kogunes 26 – seda aega peetakse Käina kooli kõige stabiilsemaks ajajärguks. Aimi Säremat juhina on olnud alati nõudlik iseenese ja alluvate suhtes ning suutis kollektiivis luua hästitoimiva töökliima. Kolleegidele jääb Aimi iseäranis meelde ja südamesse oma säravate kõnedega.

Värvikampaania 2018: maju värviti üle Hiiumaa

Värvikampaania kodude välisilmete kaunistamiseks toimus 15. maist 31. augustini, mil väljastati 168 värvipassi: sellest 18 Emmaste, 20 Kõrgessaare, 32 Käina, 65 Kärdla ja 33 Pühalepa osavalla kinnisvara omanikele, kes soovisid oma hooneid värvida.

Kampaanias said osaleda Hiiumaa valla elanikud või suvekodu omajad, kes soovisid värvida Hiiumaal asuva hoone fassaadi, uksi, aknaid või piirdeaeda. Samuti olid oodatud osalema korterühistute või mitmepereelamute esindajad akende, rõdude, fassaadi värvimiseks tingimusel, et värvitakse kogu hoone vastavad osad.

Värvikampaanias osalemiseks sai omanik võtta talle sobivast osavallamajast värvipassi, mille alusel kehtis hinnasoodustus värvikampaania toodetele.

Osavaldade rahaline panus värvikampaaniasse oli kokku 2387 eurot ehk 10% värvimise maksumusest, mis jagunes osavallati järgmiselt:

Emmaste 242, Kõrgessaare 270, Käina 514, Kärdla 895 ja Pühalepa 466 eurot.

Suur tänu OÜ-le Faasion, kes on olnud Hiiumaa omavalitsustele pikaajaline koostööpartner värvikampaania korraldamisel. Nende selleaastane rahaline osa oli sama suur kui osavaldadel

kokku ehk Faasion panustas ka omalt poolt 2387 euroga, millele lisandus värvitootjate Teknos, Vivacolor, Alpina, Caparol, Sadolin ühispanus samas vääringus. Selleaastane värvikampaania soodusprotsent oli 30 jaehinnast.

Hiiumaa vallavalitsus loodab seda toredat ettevõtmist jätkata.

Lühidalt Emmastest

Tärkma sadama tee sai mustkatte

Möödunud reedel avati kaasava eelarve toel ellu viidud Tärkma sadama tee, mis viib Emmastest talvise Saaremaa jäätee algusesse. Tee avamisel osales üle 60 inimese.

Head koostööd osavallaga tee valmimiseks tegi Tärkma sadama selts, kes on olnud ka sadama arendajaks ja sealsündmusi korraldanud. Osavalla ja seltsi koostöös sai maha mustkate nii teele kui akvatooriumi ümbrusesse, lisaks rajati parkla ja mahasõit jääteele.

Kaasavat eelarvet kasutati Emmaste (osa) vallas kolmandat korda. Sel korral püstitati rekord nii esitatud ideede hulga kui ka hääletusaktiivsuse osas.

Emmaste osavallas uued LED-valgustid

Emmaste osavalla Valgu, Harju, Viiri ja Sinima bussipeatusesse paigaldati septembris LED-valgustid, mis on juba töös. Tegemist on kaasava eelarve hääletusel teiseks jäänud ideega, mis viidi ellu osaliselt.

Emmaste koolis kiire internet

HITSA-projekti raames suurendatakse Emmaste koolimajas interneti kiirust, lisaks viiakse ülikiire internet käsitöömajja ja spordihalli.

Emmaste lasteaia ümbruses saab liigelda jalgsi

Ümber Emmaste lasteaia kulgev tee suleti laste turvalisuse huvides autoliikluseks, tee-

lõigul saab liigelda jalgsi või jalgrattaga. Muudatuse tingisid ohutuskalutlused: teed ääristav kuusehekk piirab oluliselt nähtavust. Samas eraldab hekk lasteaia õueala ümbritsevast, mistõttu ei olnud selle kärpimine mõistlik. Muudatus on kooskõlastatud ka lasteaia hoolekoguga. Lapsevanemad saavad endiselt kasutada mõlemat lasteaia juures olevat parklat.

Teistele liiklejatele tähendab see, et Käina-Emmaste maanteelt Tärkmale suundumiseks tuleb sõita veidi pikem ring Emmaste keskuse ristmikult läbi.

Emmaste lasteaia direktor Liina Lepamaa edastas osavallale Emmaste lasteaiapere ja lapsevanemate tänu, et lasteaia ümbrus sai turvalisemaks.

Lühidalt Käinast

Käinas uuendati Mäe platsi parkla

Käina osavalla sellesuvised suuremad teede ehitustööd – Mereküla tee pindamine 1,4 km ulatuses ja Käina aleviku Mäe platsi parkla uuendamine – on põhimahus valmis, jätkuvad haljastustööd.

Tuuletorni ehitus algas

Septembris toimusid suuremad lammutustööd Käina spordikeskuse maja läänepooses tühjana seisnud osas, mille asemele rajatakse elamuskeskus Tuuletorn, mis valmib tuleva aasta lõpuks.

Juustukoja müüri ääres peavad nõu Pühalepa ehitusspetsialist Reet Nisumaa ja ehitusjuht Toomas Kivistu. Foto: Liili Eller

Suuremõisa juustukoja müür saab värskendust

Oktoobris jätkub Hiiumaa ühe tähtsama muinsuskaitse- ja turismiobjekti Suuremõisa lossikompleksi renoveerimine juustukoja müüri taastamisega.

Müüri on igale Käina-Heltermaa maanteed mööda sõitjale silmaga näha – suvel toimuvad samade müüride vahel Hiiumaale palju kuulsust ja külalisi toonud "Mamma" etendused ja muud üritused.

Suuremõisa meierei välismüüri

harjale paigaldati mullu katuselikvid ja nii tehti müür ilmastikukindlamaks. Samas oli näha, et kunagine krohv oli müüridelt maha tulnud või tulemas, osad müürikivid lahti. Eriti palju oli lahtisi kive aknaavade kohal – sademed olid kohati pea täielikult sideaine välja uhtunud, mistõttu oli aknaavad kohati varisemisohtlikud. Aknaavade piirded olid pea täielikult hävinud.

Seega remonditakse tänavu 10 välimüüri aknaava paekivide ja lubimördiga. Aknaavade aluspin-

nad kaetakse paekiviplaadidega, pehastunud lenglite asemele paigaldatakse uued ja aknaavade ette pannakse luugid. Nii hoo- vi- kui maanteepoolsest küljest eemaldatakse lahtine krohv ja suuremad tühimikud tasandatakse. Tasandatakse ka värvaava.

Tööde selleaastane eelarve oli 9840 euro, mis 7120 euro ulatuses tuleb muinsuskaitseametilt, lisandub 2720 eurot valla omafinantseering. Tööde teostajaks on OÜ Paluküla RE, tööd valmivad 15. oktoobriks.

Toetusvõimalus vee- ja kanalisatsioonitaristu rajamiseks

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumiseks või reovee kogumise nõutekohase mahuti paigaldamiseks saab keskkonnanvesteeringute keskuse kaudu toetust taotleda.

Toetust antakse elamu ühendamiseks ühisveevärgi ja/või -kanalisatsiooniga, elamu kogumismahuti rajamiseks või ümberehitamiseks. Toetust jagatakse piirkonnas, kus puudub ühiskanalisatsioon ning kus on teada, et ühisveevärki ja -kanalisatsiooni lähima viie aasta jooksul ei rajata.

Toetust ei anta elamuisest torustike ehitustööde, sh veemöödusõlmede rajamiseks, varasemalt teostatud tööde rahastamiseks või hoonestamata kinnistule torustiku rajamiseks.

Toetuse suurus lähtub sarnaste ehitustööde tänavu jaanuaris välja selgitatud keskmisest maksumusest ning sõltub rajatava torustiku pikkusest. Keskmised toetuste summad jäävad vahemikku 2000–2500 eurot. Toetuse väljamakse tegemisel peab KIK tulumaksuseaduse kohaselt väl-

Hiidlased on esitanud üle 50 taotluse

Kõige enam on taotlusi laekunud Harjumaalt (228), Lääne-Virumaalt (86), Ida-Virumaalt (72) ning Hiiumaalt (52). Taotlusi on esitatud ka Valgamaalt (40), Tartumaalt (39), Võrumaalt (37), Pärnumaalt (27), Raplamaalt (19), Põlvamaalt (17), Jõgevamaalt (17), Järvamaalt (11), Läänemaaalt (10), Viljandimaalt (7) ja Saaremaalt (6).

Allikas: KIK

jamakstavast toetusest kinni tulumaksu. Taotleja katab ise 34% taotluse summast. Pärast otsuse saamist on võimalik ehitustöödega alustada ning pärast tööde lõppu KIKile esitada toetuse saamiseks väljamaksetaotlus.

Kui on rajatud liitumispunkt nii vee- kui ka kanalisatsiooniga liitumiseks, siis on toetuse saamise eelduseks liitumine mõlema teenusega. Ühe kinnistu kohta võib esitada ühe taotluse.

Toetusmeetme töötab välja Kesk-

konnaministeerium, toetust antakse Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist.

Võimalus Kärkla elanikele

Hiiumaal puudutab see toetusvõimalus Kärkla linna reoveekogumisala, mujal käib taotlemine hajaasustuse veeprogrammi kaudu.

Taotlema on oodatud kinnistuomanikud, kelle kinnistule on rajatud vee- ja kanalisatsiooni liitumispunktid, kuid kes siiani mingil põhjusel ei ole liitunud ühisveevärgiga ja ka need, kellele hetkel Kärkla IV projektiga vee ja kanalisatsiooni liitumispunktid rajatakse. Mahuti paigaldamine on ainus alternatiiv reoveekogumisala paikneval kinnistul reovee käitlemiseks, sest septiku kasutamine ja immutamine on keelatud. Kinnistule kogumismahuti rajamist toetatakse sellisel kinnistul, kus puudub ühiskanalisatsiooniga liitumise võimalus ning Kärkla linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavas ei ole plaanis ühiskanalisatsiooni rajamist viie aasta jooksul.

Vaata lisa: www.kik.ee/et/toetatav-tegevus/eraisikute-vee-ja-kanalisatsioonitaristu-rajamine

Palade lasteaed võtab konkursi korras tööle LASTEIAIÕPETAJA

Tööle asumine 15. oktoobril 2018

Avaldus, CV ja kvalifikatsiooninõuetele (kõrgharidus ja pedagoogilised kompetentsid) vastavust tõendavate dokumentide koopiad esitada elektrooniliselt hiljemalt 3. oktoobriks palade.lasteaed@pyhalepa.hiiumaa.ee või aadressil Palade lasteaed, Ala küla, Hiiumaa.

Info: tel 469 4518 ja 5182868.

Sotsiaaltoetuste taotlemine Kärdlas

Kuu taotlused sotsiaaltoetuste määramiseks palume esitada koos pere eluasemekulused ja tulused tõendavate dokumentidega Kärdlas 10.–19. oktoobril. Info: Pille Alevi tel 505 5746, 463 6094 või pille.alevi@hiiumaa.ee.

Transporditeenus

Kärdlas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabilitatsiooni- või meditsiinasutusesse eakatele ja puudega inimestele – info Pille Alevi telefonil 463 6094.

Saun

Kärkla sadama sauna (Sadama 28/30): 13. ja 27. septembril kell 13–15 meestele ja kell 15.30–18 naistele. Pileti hind on 2.30.

Sotsiaaltöötaja vastuvõtt Kõrgessaares

Sotsiaaltööspsialisti vastuvõtt Kõrgessaares on teisipäeviti ja neljapäeviti kell 10–15 Kõrgessaare vallamajas. Väljaspool vastuvõtuaega registreerida vastuvõtuks Pille Näksi telefonil 5855 3736 või pille.naksi@hiiumaa.ee.

Sotsiaaltöötaja vastuvõtt Viskoosa Valitsejamajas 18. oktoobril kell 11–12.

Kärkla ühisveevärgiga liitumine

Kärkla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni projekti "Kärkla 4" käigus rajatud torustiku abiga on võimalik ühisveevärgiga kuni 2019. a lõpuni liituda tasuta ja 2020. aastal 50protsendilise soodustusega. Liitumise omahind on 1200 eurot.

Lapsed külvasid Soerasse Tootsi peenra

Ühel ilusal maikuu päeval võttis minuga ühendust keskkonnaameti keskkon-
nahariduse spetsialist
Liisi Mäeumbaed ja uuris,
kas Palade lasteaia loo-
dusringi raames oleksime
huvitatud Tootsi peenra
istutamisest Soera talu-
muuseumi õuele. Muidugi
olime nõus.

Nii seadsimegi ühel taaskord
ilusal maihommikul Palade las-
teaia koolieelikutega loodusrin-
gi ajal sammud Soerasse. Teel
valmistasime võilillest vilepilli
ja kuulasime linnulaulu. Soeras
oli Liisi koos toredate abilistega
valmistanud ette kolm peenra-
kasti rohke mulla ja viljaka ka-
nasõnnikuga. Plaan oli istutada
ühte kasti maitsetaimi: melissi,

peterselli ja muud maitsvat; teise
kasti lilled: peiulill, rukkilill, kress
ning kolmandasse köögivilju:
tomat, porgand, peet, hernes
jms. Kõik üheksa koolieelikut
olid väga õhinas näppude mulda
pistmisel ja lisaks istutamisele
valmisid ka puulipikutele joo-
nistatud taimede pildid, et ikka
pärast hea vaadata on, mis taim
just tärkab. Peenrakastid said täis
istutatud, kastetud ja hoolsasti
üle vaadatud, et ega va umbrohi
pole kusagile juurt kinnitanud.
Lisaks tegime väikese matka
Liisiga Soera loodusõpperajal
ja õppisime tundma ojamõõla,
seahernest, lõosilma ja ussilakka.
Osad lapsed külastasid ka suvel
oma peenraid ja napsasid, kus
märkasid, umbrohugi ära. Saak oli
korralik, sest suvi oli soe ja kast-
misega said peenrad korralikult
ka niisutatud.
Septembri alguseks olid kurgid,

tomatid, peedid ja porgandid
igati söögikõlblikud. Lilled lop-
sakad ja väga-väga ilusad.
Laste teadusklubi sai oma selle-
aastasel esimesel kokkusaamisel
austava ülesande osa saagist
koristada ja koos ise valmistatud
tipikastmega nahka pista.
Kressid, rukkililled, lavendlid,
saialilled, petersell ja seller laiutavad ja vohavad rõõmsalt edasi,
kuni päikest ja sooja jätkub.
Palade looduskeskusel on kindel
plaan alustatud aiaprojektiga ke-
vadel uuesti jätkata, peenrakaste
juurde ehitada ja lapsed väikes-
teks aednikeks kutsuda.

Anne Luukas
Palade põhikooli loodusainete
õpetaja
Karin Poola
Palade looduskeskus

Toetused ja sotsiaalteenused alates 2019. aastast

Hiiumaa vallavolikogu võttis vastu sotsiaalteenuste
osutamise ja sotsiaaltoetuste maksmise korra. Val-
lavalitsus kehtestas seejärel sissetulekust sõltuma-
tute sotsiaaltoetuste ja sotsiaalteenuste määrad,
mis hakkavad kehtima 2019. aastal:

Toetused Hiiumaa valla kodanikele

- sünnitoetus 200 eurot;
- täiendav lapsetoetus lapse 1-aastaseks saamisel 200 eurot;
- täiendav lapsetoetus lapse 2-aastaseks saamisel 200 eurot;
- esimesse klassi astuja toetus 130 eurot;
- eaka sünnipäevatoetus 25 eurot, mida makstakse 70., 75., 80., 85. ja 90 sünnipäevaks ning alates 91. sünnipäevast igal aastal.
- matusetoetus 250 eurot;
- hooldajatoetus raske puudega täisealise hoolda-
mise eest 25 eurot isiku kohta kuus;
- hooldajatoetus sügava puudega täisealise hool-
damise eest 40 eurot isiku kohta kuus;
- hooldajatoetus sügava või raske puudega lapse
hooldamise eest 40 eurot isiku kohta kuus;
- uus toetuse liik hoolduspere toetus on 375 eurot
kuus lapse kohta ja seda makstakse hoolduspere
viibiva lapse hooldamise ning ülalpidamis- ja isik-
like kulude katteks hoolduspere vanemale – kui
asendushooldusel viibiva lapse ülalpidamiskulu
ja lapse erivajadusest tulenev lisakulu on suurem
nimetatud määrast, võib sotsiaalosakonna juhataja
otsusega suurendada hoolduspere toetust vasta-
valt tegelikule vajadusele;
- järelhooldusteenusel viibiva isiku toetuse suurus
on 240 eurot kuus ja seda makstakse toetuse saa-
jale tema isiklike kulude katteks.

Sotsiaaltransporditeenuse hinnad

- 1) tasuta on transport puudega lapselja tema saat-
jal, raske või sügava nägemis- või liikumispuudega
isikul ja tema saatjal ning riiklikul erihoolekande-
teenusel oleval isikul;
- 2) esimeses punktis nimetamata puudega isikule
või eakale Hiiumaa valla piires 20 senti/km, kuid
mitte rohkem kui 10 eurot/kord;
- 3) esimeses punktis nimetamata puudega isikule
või eakale Käina aleviku ja Kärdla linna sisene sõit
2 eurot/kord;
- 4) esimeses punktis nimetamata puudega isikule
või eakale sõit väljapoole Hiiumaad 10 senti/km,
millele lisandub praami reisiripileti maksumus, kuid
mitte rohkem kui 30 eurot/kord;

Kui teenust soovivad üheaegselt mitu ühte pe-
resse mittekuuluvat inimest, esitatakse teenuse
arve igale teenust saanud inimesele ning teenuse
maksumus jagatakse nende vahel võrdselt, kui

nende asukoht ja teenuse sihtkoht on sama. Kui
teenust soovivate inimeste asukohad või sihtkohad
on erinevad, jagatakse võrdselt see osa teenuse
maksumusest, mis läbiti ühiselt.

Koduteenust pakutakse mitmes paketis:

- Koduteenuse tegevused:
- vestlus, teabe edastamine ja abistamine asjaaja-
misel;
 - toiduainete, ravimite ja majapidamistarvete ning
muu vajaliku ostmine ja koju toomine;
 - isikuga koos kaupluses ja apteegis käimine;
 - küttematerjali ja vee tupp toomine, abistamine
kütmisel ning prügi ja tuha välja viimine;
 - arstiabi korraldamine, sh abistamine arsti külas-
tamisel;
 - sotsiaaltransporditeenuse osutamine või korral-
damine ravi- või mõne muu asutuse külastamisel
Hiiumaa piires;
 - riiete ja jalanõude hoolduse ning pesu pesemise
korraldamine;
 - ühekordse majapidamistoimingu korraldamine,
nt muru niitmine, lume lükkamine, remonttööd,
suitsuanduri kontrollimine jms.

Koduteenuse täiendavad tegevused:

- eluruumi korrastamine;
- isiku eneseteenindamise, sh pesemise, riietumise
ja hügieenitoimingute korraldamine.

Koduteenuse pakett 1 sisaldab esimesena nimeta-
tud tegevusi üks kord nädalas: maksumus abivaja-
jale 16 eurot kuus.

Koduteenuste pakett 2 sisaldab esimesena nimeta-
tud tegevusi kaks korda nädalas: 24 eurot kuus.

Koduteenuste pakett 3 sisaldab esimesena nime-
tatud ja ka täiendavaid tegevusi üks kord nädalas:
28 eurot kuus.

Koduteenuste pakett 4 sisaldab esimesena nimeta-
tud ja ka täiendavaid tegevusi kaks korda nädalas:
35 eurot kuus.

Koduteenuse osutamisel perekonnas, kus abi va-
javad kaks isikut, arvestatakse teenuse hinnaks
1,5kordne koduteenuse paketi maksumus.

Isikliku abistaja teenuse tunnihind on Eesti valitsuse
kehtestatud tunnitasu alammäär.

Saunateenuse hind Kärdlas on 2 eurot ja 30 senti
üks kord inimese kohta.

Tasumine

Sotsiaalteenuse eest tasutakse arve alusel. Sot-
siaaltransporditeenuse eest saab tasuda sularahas
hooldustöötaja–autojuhile, kes väljastab selle
kohta kviitungi. Sotsiaalvaldkonna ametnik võib
mõjuval põhjusel erandkorras vähendada sotsiaal-
teenuse maksumust.

Vald müüb merevaatega elamumaad Kärdlas

Kärdla osavald müüb seitse elamumaa sihtotstarbega kinnistut
Hausma teel ja Ranna tänaval avaliku elektroonilise enampakku-
misega osta.ee keskkonnas.

Kinnistute suurused jäävad vahemikku 1719 m²–3430 m² ja enam-
pakkumise alghinnad vahemikku 10–13 €/m² sõltuvalt kinnistu
asukohast – merepoolsed Hausma tee äärsed kinnistud on kõrge-
ma alghinnaga. Kinnistutel kehtib detailplaneering „Hausma tee
1, Hausma tee 2 ja Ranna tn 1 maaüksuste ja nendega piirneva
rannaala detailplaneering”.

Kinnistutel puudub veel välja ehitatud taristu – juurdepääsuteed,
vee- ja kanalisatsioonitrassid ning elektrienergia liitumine, kuid
Kärdla osavald võtab endale kinnistuid müües kohustuse need
rajada – juurdepääsuteed Ranna tänav T3 ja Hausma tee L1, vee- ja
kanalisatsioonitrassid ning elektrienergia liitumise igale kinnistule
6A ühe aasta jooksul alates vastava kinnistu ostu-müügi lepingu
sõlmimisest. Lisaks osta.ee oksjonikeskkonnale avaldatakse müü-
giinfo suurimas kinnisvaraportaalis kv.ee.

Pakkumisi saab oksjoni keskkonnas teha kuni 1. oktoobril kl 11ni.

Kärdla põhikool saab uue õppehoone

Eesti valitsus kinnitas koolihoonete kaasajastamise kava: Kärdla
põhikooli uue õppehoone ehitus saab 3,4 miljonit eurot toetust,
millele vald lisab 600 000 eurot.

Projektiga edasi minemiseks esitab vald 1. detsembriks lõpliku
toetusetaotluse, misjärel saavad alata ettevalmistustööd ja
projekteerimine: tuleva aasta algul korraldatakse hoone idee- ja
arhitektuurikonkurss, märtsis algab projekteerimine ja 2020. a
veebruaries on kavas välja kuulutada hoone ehitustööde hange.
Ehitustööd peaksid lõppema juulis 2021, et koolitöö saaks uues
hoones alata sama aasta sügisel.

Projekti elluviimisega luuakse Kärdla põhikooli õppehoone terviklik
lahendus ja kaasaegsed õppetingimused 2192 ruutmeetril. Kooli
pind väheneb 2218 ruutmeetri võrra – tööde käigus lammutatakse
1976. aastal ehitatud hoone, mis asub Kärdla muusikakooli ja Hiiu-
maa gümnaasiumi hoone vahel, kuid alles jääb u 800ruutmeetrine
võimlaosa. Asemele ehitatakse uus ja väiksem, laste arvu prog-
noosile vastav, 2200ruutmeetrine kaasaegse ruumiplaneeringuga
ja energiatõhus koolihoone. Valminud koolihoone sisustatakse
ja varustatakse vajalike seadmetega, samuti korrastatakse kooli
õueala.

Investeeringuprogrammist said koolide õppekeskkonna paranda-
miseks toetust taotleda gümnaasiumiastme pidamisest loobunud,
riigigümnaasiumiga või põhikoolide võrku korrastanud omavalit-
sused, viies koolide suuruse vastavusse õpilaste arvu muutusega.
28st esitatud taotlusest sai toetust 12 ettepanekut kogumahas
45,5 miljonit eurot. Projektid viiakse ellu Tallinnas, Tartus, Nar-
vas, Kohtla-Järvel, Sillamäel, Haapsalus, Pärnus, Türil, Rakveres,
Hiiumaal ja Saaremaal. Eelmises taotlusvoorus sai toetust 22 kooli
kogumahas 55,3 miljonit eurot.

Korteriühistute infopäev

29. oktoobril kell 17 Kärldas vallamajas

16.45 kogunemine

17.00 notar Maira Kattel, ettekanne "Korteriomaniku vastutusest võlgade korral, võla sissenõudmine". Osalejate küsimused.

18.15 soojusenergeetik Ülo Kask, ettekanne "Korterelamute renoveerimisest. Kogemused ja tuleviku väljavaated". Osalejate küsimused.

19.30 kokkuvõte ja lõpetamine

Kiire interneti küsitlus avatud

Veel saab vastata kiire interneti veebiküsitlusele ja anda teada oma esmasest huvist oma majapidamise juurde kiire interneti võimalus saada. Link küsitlusele on valla kodulehe vald.hiiumaa.ee avalehel rubriigis "Hetkel tähtis"

Hiiumaa elanikkond kasvab

2018. aasta esimene poolaasta oli jälle rahvastiku liikumise suhtes Hiiumaa jaoks positiivne: kui 1. jaanuari seisuga elas Hiiumaal 9578 inimest, siis 1. juuli seisuga 9622: rahvaarv suurenes esimesel poolaastal 44 inimese võrra: sündis 34, suri 61, saabus 171 ja lahkus 100 inimest.

GoBus maakonnaliinidele

Maakonna bussiliinide hanke võitis GoBus, kes hakkab reisijaid Hiiumaa maakonnaliinidel vedama aastatel 2019–2021.

Reisijad kasutavad tasuta busse

Tasuta ühistranspordi rakendamine maakonnas on läinud hoogsalt: nii juulis kui augustis oli kasv rohkem kui tuhat sõitu kuus võrreldes mullu sama ajaga.

Lennuväli uueneb

Kärldla lennuvälja rekonstrueerimistööd on lõpusirgel ja GNSS maandumissüsteem võetakse kasutusele esimesel võimalusel uue aasta algul.

Eluruumide kohandamise projekt

Hiiumaa valla puuetega inimeste eluruumide kohandamise projekti rahastati summas 25 919 eurot ja selle eest kohandatakse kuus eluruumi.

500 kodu tuleohutuks

Päästeameti projekti „500 kodu tuleohutuks“ raames tehakse Hiiumaal töid kokku kuues kodus, tööd on juba tehtud neist kolmes.

Hiiumaad külastasid Võrumaa omavalitsusjuhid

Antsla, Rõuge, Setomaa, Võru valla, Võru linna ja Võrumaa arenduskeskuse juhid oli Hiiumaal külas septembri algul. Külalised vahetasid vallavalitsusega mõtteid haldusreformijärgsete omavalitsuste toimimise üle ja külastasid Hiiumaa sotsiaalkeskust, üht Hiiumaa suurimat tööandjat plastiettevõtet M&P Nurst ja Kärldla sadamat.

Haridusspetsialisti konkurss

Hiiumaa vallavalitsus kuulutas välja avaliku konkursi haridusspetsialisti vabaneva ametikoha täitmiseks.

Haridusspetsialisti peamised ülesanded

- haridusasutuste tegevuse koordineerimine ja nõustamine, koostöö korraldamine
- haridusvaldkonna õigusaktide eelnõude koostamine ja ettekandmine
- haridusprojektide koostamine ja koordineerimine
- haridusvaldkonna andmete kogumine ja analüüsimine
- huvitegevusalaste andmete kogumine ja analüüsimine
- noorsootöösutuste tegevuse koordineerimine ja nõustamine

Kandidaatidele esitatavad nõuded:

- kõrgharidus
- väga hea koostöövõime
- väga hea suhtlemisoskus
- kõrge pingetaluvus, kohusetunne, otsustus- ja vastutusvõime, korrektsus ja täpsus
- arvuti kasutamise oskus

Konkursil osalemiseks esitada järgmised dokumendid:

- kandideerimisavaldus
- elulookirjeldus, sh töö- või teenistuskäik
- ametikohale esitatud nõuetele vastavust tõendavate dokumentide koopiad
- motivatsioonikiri

Pakume:

- arenguvõimalust ja erialaseid koolitusi
- mitmekesist ja vaheldusrikast tööd
- tegusat ja sõbralikku töökollektiivi
- kaasaegset töökeskkonda

Dokumendid palume esitada 5. oktoobriks 2018 Hiiumaa vallavalitsusele digitaalselt allkirjastatuna valitsus@hiiumaa.ee.

Lisainfo: Karin Kokla, karin.kokla@hiiumaa.ee, tel 463 6070

Peaminister käis vallajuhtidega kohtumas

Nädal tagasi külastas Hiiumaad Eesti peaminister Jüri Ratas, kes kohtus vallajuhtidega, et kuulda, kuidas läheb Hiiumaal haldusreformijärgselt.

Peaminister tundis huvi, kuidas on tööle läinud Eestis unikaalne osavaldade mudel. Osavaldade tööd tutvustasid vallavanem Reili Rand ja osavallavanemad Lauri Preimann, Üllar Laid, Hergo Tasuja ja Omar Jõpiselg ning samuti kohtumisel osalenud volikogu aseesimees Riho Rahuoja.

Vallavanem Reili Rand selgitas, et Hiiumaa on ainuke omavalitsus, kellel on osavallavalitsused ametiasutustena ja osavallavanematel tuleb vallavalitsuse laua taga nii esindada oma piirkonda kui leida kompromiss ühehiiumaa-liselt. Peaminister tunnustas hiid-

laste püüdlusi hoida otsustamine elanikkonnale võimalikult lähedal ja väljendas ootust nägemaks, kuidas Eestis ainulaadne omavalitsusmudel täielikult käivitub.

Peaminister tundis huvi parvlaeva- ja lennuühenduse vastu. Vallavanem rõhutas, et hiidlaste

pikaaegne ootus on, et ka talvise parvlaevagraafiku puhul ei veniks väljumiste vahe pikemaks kui kolm tundi ja aastaringne põhigraafik saaks reaalsuseks. Vallajuhid selgitasid, et parvlaevade põhigraafiku pidev muutumine sunnib pidevalt muutma nii busside väljumise kellaaegu kui on probleemiks ettevõtjate logistika korraldamisel.

Peaminister tundis huvi Hiiumaa haigla käekäigu vastu. Vallavanem rõhutas kulupõhise eelarvestamisega jätkamise olulisust Hiiumaa haigla jätkusuutlikuks tegutsemiseks. Samuti küsis peaminister Kärldla kiriku renoveerimise kohta ja vahetati mõtteid, millised võimalused oleks kiriku renoveerimisega lõpule jõudmiseks. Peaminister Jüri Ratas tunnustas Hiiumaa spordikeskuse plaane ja kinnitas valitsuse toetust sellele.

Minister Simson külastas Hiiumaad

Kaks nädalat tagasi külastas Hiiumaad majandus- ja taristuminister Kadri Simson, kes kohtumisel vallajuhtidega arutas Hiiumaa transpordiühenduste teemal.

Hiiumaa vallavanem Reili Rand, volikogu esimees Aivar Viidik ja ühistranspordispetsialist Piret Sedrik andsid ülevaate ja kordasid üle Hiiumaa transpordiühendusi puudutavad ootused.

Vallajuhid sõnastasid hiidlaste ootuse, et uue lennuoperaatori hankega ei tõuseks piletihind. Samuti on hiidlaste soov, et aastaringsest ja iga päev oleks võimalik lennata vähemalt kaks reisi mõlemal suunal: nii Tallinnast Kärldlasse kui vastupidi.

Parvlaevaühendusest: hiidlaste jätkuv ootus on aastaringne püsigrasifik, mis oleks muutumatult paigas ja kus toimuks vähemalt kuus reisi päevas mõlemal suunal. Selle eelduseks on

nii Heltermaal kui Rohukülas

täiendavate kaldarampide paigaldamine, mis meile teadaolevalt on ASil Saarte Liinid kavas 2019. aastal.

Minister andis tagasisidet, et uueks aastaks on riigieelarves kavandatud suurem parvlaevavedude maht: kasv võrreldes tänavusega 2,5 protsenti. Jätkuvad läbirääkimised, kuidas täiendavad reisirid sõidgraafikusse paigutada.

Räägiti ka teehooldusest: vallajuhid avaldasid lootust, et riigi rahastus teehooldusesse kasvab.

Koostegemised Emmaste noortekeskuses

Eesti Noorsootöö keskuse ANK konkursist toetatud projekti raames on Emmaste noored saanud teha mitmeid põnevaid tegevusi. Aprillis toimusid Xboxi mängude FIFA 18 ja Just Dance turniirid, mille korraldajad olid noored ise.

Juunis käis külas discgolfi Eesti meister juunioride arvestuses Kasper Pisa. Tema juhendamisel harjutati erinevaid võtteid ja loobiti kettaid. Kõik koolinoored said terve päeva vältel teada discgolfi algtöed.

Augustis võeti ette juba suurem koostegemine – mõõdeti, saeti, kruviti, värviti. Andres Laanejõe juhendamisel ehitasid noored välipinksilaua. Rõõmustav, et tee selle atraktsiooni juurde on leidnud vanemad noored ning need, kes juba mujal õpivad. Kuna pinksilaud asub õues, siis on selle juurdepääs olenemata noortekeskuse lahtiolekuaegadest. Tuleb loota, et soe sügis veel jätkuks.

Septembris viisid noorsootöötajad läbi tervislike toitumise töötoa. Uuriti suhkru sisaldust erinevates karastusjookides. Iga osaleja sai valmistada endale meelepärastest komponentidest salati. Koos küpsetati ubadest šokoladikooki.

Läbi tegevuste on arenenud avatud noorsootöö. Võimalusi mitmekesistavad discgolfi korvid ja välipinksilaud, mida saavad noored ka õhtuti ja nädalavahe- tustel kasutada.

Noortekohtumised aitavad sõpru leida

1.–5. augustini toimus noortekohtumise laager „Jääda ellu!“ Kurtina noortekeskuses. Osales kokku 24 noort Hiiumaalt, Kurtina ja Narvast. Projekti üheks tingimuseks on, et poolte osalejate kodune keel on vene keel. Laagri teemaks oli meeskonnatunde tugevdamine ning metsas ellu jäämine sh kogu laager valmistas ise toidu. Sai proovida pilliroost mati punumist, tule süütamist, veefiltrit valmistamist söest, kruusast, samblast. Palju elevust tekitasid meeskondlikud mängud, kus pidi torujuppide abil

juhtima vee ühest anumast teise ning ehitama ise kanderamaa ja transportima haiget, veekauss kõhul.

Tegemist on SA Archimedes programmiga, mille eesmärk on soodustada Eestis elavate 11–16aastaste erineva emakeelega noorte omavahelist suhtlemist, teineteisemõistmist ja arengut.

Samast programmist toetatud Emmaste vaba aja keskuse projekt „Meretagune elamus“ toob kokku 24 noort Hiiumaalt, Narvast ja Kurtnast. Ohutuse ja turvalisuse teemaline laager toimub 22.–26. oktoobril Emmaste noortekeskuses. Teema on noored ise valinud ja selle järgi päevakava koostanud.

Noortekohtumiste programm on aidanud kummutada eelarvamusi teiste rahvuste suhtes ja aidanud Hiiumaa noortel leida sõpru Ida-Virumaalt. Nii eesti kui ka vene rahvusest osalejad on saanud julguse suhelda teist emakeelt kõnelevate noortega.

Kristel Pisa

Emmaste noortekeskus

Noortevahetus avardab silmaringi

Sel aastal on Hiiumaa noortel olnud palju võimalusi osalemiseks rahvusvahelises noorsootöös, eelkõige erinevates noortevahetuse projektides.

Hiiumaa Noorsootöö keskus on aastaid toonud saarele erinevaid vabatahtlikke, kes toimetavad noortekeskustes, tuues Euroopa meile lähemale ja kasvatades nii kultuuridevahelist mõistmist. Juba oktoobris on tulemas Kärda noortemajja Prantsusmaalt, Le Mans'i linnast noormees, kes veedab järgnevat üheksa kuud Hiiumaal.

Rahvusvaheline noorsootöö ei ole ainult vabatahtlikud või reisimine. Koostöös erinevate partneritega nii Eestis kui välismaal on toimunud palju vahvaid noortevahetuse projekte, kus noored ise saavad osaleda alates nende planeerimisest, kuni väga oluliste ühiskonna valupunktide üle arutamiseni.

21.–28. augustil toimus Kuresaare avatud noortekeskuses Noortegaam rahvusvaheline noortevahetus, mida rahastas SA Archimedes Erasmus+ programmist. Kokku said noored Portugalist, Sloveeniast ja Eestist. Projektis osales 30 inimest. Eesti gruppis oli kuus saarlast ning kolm väga asjalikku Hiiumaa noort.

Noortevahetuse projektijuht Pille-Riin jagab: „Projekt sai kirjutatud partnerorgasinsatsioonidega koos. Ehitasime projekti ajakava üles võimalikult mitmekesiselt, kuid siiski sisukalt. Käsitlesime kiusamist läbi erinevate meetodite: gruppidegevused; muusika, kunsti, digitaal- ja teatritöötoad; oma kogemuste jagamine jne. Iga päev lõppes tagasisideringiga, kus osalejad said jagada oma päeva jooksul tekkinud emotsioone ja mõtteid. Noored töötasid ise välja viise, kuidas kiusamisega võiks tegeleda ning mis emotsioone see kelleski tekitab.”

Kuigi teema oli raske, siis leiti, et see on aktuaalne üle kogu Euroopa. „Sain teada, et kiusamine on levinud ülemaailmselt ja kiusatakse väga erinevatel põhjustel. Kui Sind ennast kiusatakse, siis tuleb alati selle probleemiga kellelegi poole pöörduda. Selleks võib olla ükskõik, keda sa usaldata.” rääkis osaleja Karl-Markus.

Laura, kes osales noortevahetuses juba teist korda, kuna antud teema pakkus talle huvi: „Otsustasin minna, sest projekti teema (kiusamine) oli mulle oluline. Mul oli sel hetkel koolivaheaeg ning vaba aeg teha midagi kasulikku ning osaleda põnevates tegevustes.”

Noortevahetuse projektid pakuvad väga mitmekülgset õppimisvõimalust, mida esimese

hooga ehk ei märkagi. Karoliina, kes osales sellelaadses projektis esimest korda, tõi välja: „Projektis osaledes sain praktiseerida inglise keelt, juurde uusi sõpru nii Saaremaalt, Portugalist kui Sloveeniast. Peale selle julgust suhelda – ka võõraste inimestega. Kindlasti kasvas minu sallivus erinevast rahvusest inimeste vastu. Kogesin rahvusvahelises meeskonnas koostöö tegemist, üksteisega arvestamist ning erinevates küsimustes konsensus leidmist.”

Noortevahetuse projektid on mõeldud kõikidele noortele, kel on huvi erinevate kultuuride, reisimise, aga ka keelepraktika vastu. Karl-Markus soovibab kõikidel kindlasti proovida: „Sellises noortevahetuses osalemine tasub end alati ära, sest Sa saad sealt väga erinevaid teadmisi, kogemusi ja palju-palju tutvusi. Saad arendada oma võõrkeeleoskust, varasemaid teadmisi kinnistada jne. Lisaks on see tasuta.”

Järgmine võimalus osaleda noortevahetuse projektis on juba sügisel koolivaheajal. Noortevahetus „Sina ja maailm sinu ümber” toimub Lätis, Livani linnas 20.–29. oktoobril. Peamised tegevused on ülesehitatud mitteformaalse õppimise meetodil – osalejad saavad läbi erinevate tegevuste teada enda tugevustest, proovides erinevaid meedia-alaseid tegevusi, osaledes talendishowl

RAHVUSVAHELINE NOORTEVAHETUS

-20.10.2018 - 29.10.2018 -

Ägedate oskuste omandamine rahvusvahelistes meeskondades

Meedialaste oskuste arendamine!

Lātis, Līvāni linnas

Sina ja maailm sinu ümber

Keelepraktika!

Uued rahvusvahelised sõbrad!

Osaleda saavad 4 tüdrukut ja 4 poissi vanuses 13–17 eluaastat.

Registreerumise tähtaeg 1.10.2018

Lisainfo ja registreerumine: merle.salusoo@hiiumaa.ee

SI98 7211

Erasmus+

jne. Osalema oodatakse 13–17 aasta vanuseid noori, kel puudub varasem noortevahetuses osalemise kogemus. Rohkem infot saab Merlelt: merle.salusoo@

hiiumaa.ee.

Kaie Pranno

Hiiumaa Noorsootöö keskuse noorsootöö koordinaator

Noored tahavad rohkem vastutust, näitab kogukonnapraktika kogemus

Noortest on septembri jooksul avalikkuses palju räägitud. Tavapärasele kooliaasta alguse elevusele lisandus sel aastal aga märgatavalt tumedamaid noote, kui meediasse jõudsid lood noortekam-padest.

Hetkeks võis näida, et noored ongi hukas ega soovi oma aega ühelgi ühiskondlikult kasulikult viisil kasutada. Tegelikult ei ole üldiselt rohkem näiteid vastupidisest, näitab viimase viie aasta jooksul igasse Eesti maakonda jõudnud ning sel sügisel veelgi rohkemaid õpilasi osalema ootava kogukonnapraktika programmi kogemus.

“Kui anda noortele võimalus ise-iseisvalt tegutseda ja käsi külge panna, siis neil on ideid ja tahet midagi ära teha täiesti olemas. Sealt võivad tulla väga huvitavad lahendused,” arvab Viljandi gümnaasiumis ühiskonnaõpetuse õpetajana töötanud Juhan-Mart Salumäe.

Oma kogemusest meenutab ta näiteks seda, kuidas matemaatika ja füüsika süvakallakuga klassi poisid käisid paljulapseliste perede liidu sünnipäeval mustkunstirikke tegemas. “Loovust ja varja-

• Kogukonnapraktika programmi veab eest Vabaühenduste liit, selles osaleb ligi nelikümmend kooli ja üle saja vabaühenduse.

• Programm ootab liituma kooli ja vabaühendusi üle Eesti. Kui soovid seda teha, loe lisa: www.heakodanik.ee/kogukonnapraktika

• Kogukonnapraktika programm on haridus- ja teadusministeeriumi Noortegarantii osa ja seda rahastatakse 2015-2018 aastal haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö keskuse eluviidava ESF kaasrahastatud programmi “Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine” kirjeldatud tegevuste raames.

tud andeid on noortel palju, aga küsimus on selles, kas me oleme täiskasvanutena piisavalt julged, et neid võimalusi pakkuda.”

Kogukonnapraktika annabki noortele enamasti ühiskonnaõpetuse tunni raames võimaluse minna lühiajalisele praktikale mõnda vabaühendusse, et saada seeläbi praktilist töökogemust ning parem pilt kodukoha ning

laiemalt ühiskonna probleemidest. Veelgi olulisemana aga nende lahendusvõimalustest.

2013. aastal alustanud programmi mudel on lihtne: kool pakub oma õppekava raames õpilastele võimaluse saada praktikakogemus mõnes kohalikus vabaühenduses. Lisaks töökogemuse saamisele ning praktiliste oskuste omandamisele panevad noored seal käed külge mõne probleemi lahendamisele, olgu noorsootöö, lastekaitse, kodutute loomade aitamise või mõnes muus valdkonnas.

Erinevaid rolle ja tegevusi proovitakse nii kohalikes kui üle-eestilistes organisatsioonides. Teiste algatuste seas on noored puutunud kokku ausama ühiskonna loomisega ühingu Korruptsioonivaba Eesti.

“Kogukonnapraktika kaudu õnnestus meil teha koostööd noortega, kes tahtsid rohkem teada, mida korruptsioonivastane tegevus endast kujutab,” meenutab noori juhendanud Anni Jatsa. “Kõik abiturientid, kes praktikaülesande käigus mõne valdkonnaga täpsemalt tutvuma pidid, lõpetasid kogukonnapraktika eeskujulikult ja edukalt ning ühingu on õpilaste töö eest igati tänulik.”

Ka noored ise on oma kogemusega valdavalt rahule jäänud ning paljud on jätkanud pärast praktika lõppu vabatahtlikena või leidnud vabaühenduse juures suisa töö. Sel sügisel ootab programm rohkemate noorteni jõudmiseks uusi partnerkoole ja vabaühendusi. Koolid saavad seejuures paindlikul moel valida endale sobivaima mudeli, kuidas kogukonnapraktikat õppetööga lõimida.

Viljandi noori juhendanud Salumäe näeb kogukonnapraktikas võimalust mitte ainult noorte, vaid ka kooli jaoks: “See mitmekesistab õppeprogrammi, toob elulist külge sisse, aitab tööd sisukamalt teha. Lisakoormat mulle õpetajana tegelikult ei langenud, sest sain materjali mu-

jalt vähendada, paljud õpikusse kirjutatud teemad saadi palju otsesemalt kätte. Praktiline tegevus on aga see, kus teadmised kinnistuvad.”

Kui meediast tuleb sõnumeid noorte poolt toime pandud kuritegudest, sotsiaalsest eba-pädevusest või jõukudena aja veetmisest, siis kujuneb stereotüüpne pilt, kirjeldab Salumäe. Ta meenutab, kuidas nii mõnigi kogukonnapraktikaga seotud inimene ütles, et ei oleks osanud arvatagi, et mõni 11. klassi noor nii äge võib olla. “Üheltpoolt avastab noor täiskasvanute maailma, kuhu ta ühel hetkel siseneb. Teine külg on see, et vabaühendused ja vanemad avastavad ka ise noori uue nurga alt.”

Vabaühenduste liit

LIHASTREENING

EMMASTE SPORDIKESKUSES

KELL 19.00

ESMASPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

JUHEB ANNE-MALL REINU

Omastehooldajate reis Paunvere väljanäitusele

Mõte Paunverre sõita tuli meil juba aasta algul. Otsus tehtud, läkski sõit ülemöödunud reedel, 14. septembril lahti.

Kogunesime hommikul tuletõrjemaja parklasse, kokku 28 hiidlast. Järjekordne tore reis võis alata.

Praamisõit läks viperusteta. Haapsalus ühines meiega veel 10 Läänemaa omastehooldajat ja buss saigi peaaegu täis.

Alustasime sõitu sihtkoha poole, milleks oli Põltsamaa. Esimese peatuse tegime Atla mõisas Raplamaal. Seal võttis meid vastu üleni valges suursugune mõisahärä, kes tegi väikese ekskursiooni mõisahoones ja rääkis selle ajaloost. Mõisahoonetele lisaks viis ta meid kõrvahoonetesse, kus oli tema keraamikatuba, kus valmib kaunis keraamika. Nägime savipõletusahjusid ja palju huvitavaid savist tooteid: kujukesed, kannud, piparkoogivormid jne. Samas oli ka väike kauplus, kust kohe meelepärast kaasa osta sai. Igaüks leidis sealt midagi, mida mälestuseks kaasa osta.

Atla mõisas asjad aetud, sõitsime edasi Raba tallu vaatama sealset kaunist iluaeda, mis on 17 aasta jooksul rajatud proua Terje Luige poolt, kes oli omal ajal Vaike osatäitja armastatud Eesti mängufilmis „Vallatud kuvid“. Aed oli ilus ja võimas. Saime maitsta õunu, pirne, ploome ja lõpuks mekkisime ka selle kauni aia veine. Kellel soovi, sai ka kaasa osta.

Märkamatul oli kätte jõudnud lõunasöögi aeg. Mahtra valla-

majas Eddi Priimägi juures ootas meid ühepajatoit. Kahjuks peab tunnistama, et lõuna jäi veidike kesiseks. Kui ühepajatoitu nappis, siis kooki jagus kõigile. Lõppkokkuvõtteks said siiski kõigi kõhud täis. Toimis ühtekuuluvus ja teineteise toetamine.

Järgmiseks sihtkohaks oli Kirna mõis, mille looduspark on tuntud oma raviva toime poolest. Seal sai istuda suurte põlispuude all ja koguda endasse taastavat energiat. Park oli uhke ja võimas. Mõis ise jättis veidi räämas mulje, aga oli seejuures kodune ja mõnus. Mõisa korrasolek tugineb annetustele. Kuna meil oli seal natuke vaba aega, siis istusime kohvikus, mekkisime head ja paremat ning nautisime vana mõisa hõngu.

Kõik oma positiivse energialaksu kätte saanud, asusime taas teele. Nüüd siis suundusime lõpuks Põltsamaale Carl Schmidt majja. Seal veetsime oma õhtu ja öö. Peale öhtusööki jagunesime tubadesse. Kes soovis, käis veel jalutamas, kes maitstes päeval kaasa ostetud veini, kes lobises niisama. Oli tore õhtu!

Uut päeva alustasime juba kell 7.30 hommikusöögiga. Kõhud täis söödud, algas sõit Paunvere väljanäitusele. Väljanäitus avati küll ametlikult kell 10.00, kuid kaugeltnurga omad ongi varem kohal. Sellest polnud midagi, kuna müügitelid olid selleks ajaks juba kõik paigas ja enamus ka avatud, nii võis ka meie ringkäiu kohe alata. Oh sa jeerum, kus oli ikka

värki ja rahvast, kui kell 10 sai. Otsustasime, et meie teeme ülemaailmse koristuspäeva raames koristuse oma rahakottides ja see läks üsna edukalt korda. Järjekorrad olid küll pikad, aga aega meil oli ja jõudsime ära seista igal pool, kus soovi oli. Igaüks leidis endale meelepärast vajalikku või vähem vajalikku ostmiseks. Lisaks ostlemisele sai kuulata laulu ja vaadata tantsu.

„Punli õli“ käes, kõhud ning kottid heast ja paremast täis, oligi aeg tagasi bussi ronida. Algas sõit tagasi kodu poole, kella seitsmene praam ootas meid.

Läänlased Haapsalust bussist välja lastud, sõitsime meie praamile. Seekord praamisõit enam nii libedalt ei läinud, kui tulles. Nii võrtsitasid meie nii tavapärasest praamisõitu lifti väike ülekoormus ja WC-ukse kinnikiilumine lausa nii tugevasti, et tuli abi järele minna. Meiega ikka vahel juhtub selliseid kummalisi ja naljakaid asju!

Reis Tootsi radadele oli vahva ja vaheldusrikas. Niisuguseid päevi on meile, omastehooldajatele väga vaja. Selle toreda reisi eest tahame aitäh öelda oma toredale bussijuhile Aldole, kes meid turvaliselt mööda Eestimaad ringi sõidutas ja eriti suure tänu, soovime öelda Raili Mägile, kes reisi korraldas. Täname MTÜ Omastehooldust, kes meie reisi toimumist toetas.

*Haja Kaev
reisiline*

Kõpu pansionaat – mugav võimalus eakale

Kõpu pansionaat asub looduskaunis kohas Hiiumaal Kõpu õppekoha kompleksis, kus on raamatukogu, park, jalutus- teed ja puhkekohad.

Pansionaat pakub täisväärtuslikku ja kodust elukeskkonda eakale inimesele, kes igapäevastes toimetustes vajab vähest abi. Pansionaat võib olla eakale inimesele nii alaliseks kui ajutiseks koduks: pakume ka võimalust lühiajaliseks peatumiseks vastavalt vajadusele alates ühest ööpäevast. See võimalus võib sobida peredele, kes soovivad oma eakale turvalist keskkonda lühiajaliselt näiteks puhkuse perioodil.

Hubases ühekorruselises majas on üks kahekohaline ja viis ühekohalist möbleeritud tuba. Kokku on majas ruumi seitsmele eakale. Majas on kaks duširuumi ja kolm WC-d. Köögis on vajalik köögitehnika: elektripliit, külmkapp, nõud. Avar puhkeruum vaba aja veetmise ja televiisori vaatamise võimalusega. Iga pansionaadi elanik võib tema kasutuses oleva toa sisustada ka oma raadio ja/või televiisoriga.

Pansionaadi prioriteediks on individuaalne ja sõbralik lähene- mine klientidele ja lähedastele, toetav ning hoolitsev keskkond. Majaelanike pere liikmed, sõbrad ja tuttavad on pansionaadis igal ajal teretulnud.

Teenused

Igapäevatoimetuste juures on abiks lahke perenaine.

Kõpu kooli kokad valmistavad iga päev kodust, maitsvat ja tervislikku toitu pansionaadi elanikele. Toitlustamine on neli korda päevas.

Majaelanikel on võimalik tellida ajalehti ja ajakirju – postiljon külastab piirkonda igal tööpäeval.

Toidu- ja muude esmatarbekaupade soetamiseks on võimalus külastada rändpoodi, mis peatub kompleksi territooriumil kaks korda nädalas.

Vajadusel meditsiiniõe teenuse korraldamine.

Kokkuleppel lisateenused: juuksur, pediküür, massaaž

Kokkuleppel võimalik korraldada väljasõite sisseostude tegemiseks, kiriku külastuseks või muu huvipakkuvaga tutvumiseks.

Pansionaadi elanikud saavad ühiselt tähistada tähtpäevi ja sünnipäevi.

Vaba aeg sisustatakse vastavalt elanike soovidele ja huvidele ning aastaajale. Suvel on võimalik viibida pansionaadi õues, aiandushuvilistel on võimalus sõrmed mullaseks teha lillepeenras.

Lisainfo Hiiumaa sotsiaalkeskuse juhataja Riho Rahuoja tel 5333 5116

Elukohaandmed tasub rahvastikuregistris hoida täpsetena

Et mitte ilma jääda avalikest teenustest, tasub kohalikule omavalitsusele oma täpsed elukohaandmed esitada kõigil neil, kelle andmed praegu on vaid omavalitsuse täpsusega (puudub küla või tänav, maja- või korterinumbr).

Uuel aastal jõustub rahvastikuregistri seaduse muudatus, mille tulemusena jäävad rahvastikuregistris tühjaks nende inimeste elukoha andmed, kes pärast kolimist pole oma elukoha andmeid uuendanud ja kelle puhul eelmise korteri või maja omanik on palunud nad enda juurest välja registreerida. Selle tulemusena on inimese elukoht praegu linna või valla täpsusega.

„Soovitame kõigil, keda muudatus puudutab, esitada esimesel võimalusel oma täpsed elukohaandmed omavalitsusele. Andmete muutmist ei tasu jätta viimasele hetkele, sest muidu võib jaanuaris tabada halb üllatus, kus inimene jääb ilma elukohaga seotud avalikest teenustest nagu lasteaiakoht, juhiloa pikendamine vms,“ ütles siseministeeriumi rahvastiku toimingute osakonna

juhataja Enel Pungas.

Hiiumaal puudutab muudatus 56 inimest. Üle Eesti aga praeguse seisuga enam kui 38 000 inimest, kellest ligi 40 protsenti on välisriikide kodanikud. Töenäoliselt on märkimisväärne osa neist tegelikult Eestist lahkunud. Nii korrastatakse rahvastikuregistri andmeid ja saavutatakse täpsem teadmine Eesti rahvastiku kohta.

Siseministeerium saatis aprillis kõikidele neile, kes sihtgruppi kuuluvad ja kelle meiliaadress on rahvastikuregistris olemas, ka kirjaliku teavituse e-kirja näol. Kor dusteavitus on plaanis sügisel. Samas sihtgrupist ligi kolmandiku meiliaadresse rahvastikuregistris ei ole.

Elukoha registreerimine on lihtne: seda saab teha paari minutiga eesti.ee veebilehel, samuti võib selleks pöörduda kohaliku omavalitsusse nii isiklikult, posti kui e-posti teel. Täna kehtiva seaduse kohaselt on inimesel kohustus oma elukoha andmeid uuendada 30 päevajooksul alates uude elukohta elama asumisest,

uuest aastast on see tähtaeg 14 päeva.

Eesti plaanib 2020. aastal toimuva rahvaloenduse esimest korda läbi viia registripõhiselt. Rahvastikuregister on üks olulisematest andmekogudest, kust saadakse andmed registripõhise loenduse läbiviimisel ja oluline on lähtuda võimalikult täpsetest andmetest.

Tegelik elukoha andmete esitamine on kasulik nii inimesele endale, kohalikele omavalitsustele kui ka riigile. Elukoha registreerimisega omandab inimene õiguse valida kodukoha omavalitsuse juhte ning saada sealt teenuseid ja toetusi. Riigiasutused saadavad kutseid, näiteks vähi sõeluuringule, just rahvastikuregistrisse registreeritud aadressil. Ja mis samuti tähtis: kui inimese elukoht on registreeritud õigele aadressile, laekuvad tema maks- tavad maksud tegelikku elukohta ja kohalik omavalitsus saab talle selle eest pakkuda paremaid teenuseid, korras teid ja ilusat ümbruskonda, kooli- ja lasteaiakohti lastele.

Sotsiaalkeskuse reis Viljandimaale ja laulupeole

24. augusti hommikul alustasime sõitu Viljandimaale. Kõigepealt külastasime Olustvere lossi, seal räägiti meile lossi ajaloo. Pärast jalutasime lossipargis. Siis läksime Olustvere Tähetorni. Seal rääkisid üks onu ja tädi, kuidas nad selle torni said ja tähetorniks ehitasid.

Hakkasime inimkatseid tegema. Vibutasime nina ees sangpommi, kahe kokkupandud pudeli sees möllas orkaan. Meist tehti elektriring, kõik saime särtsu. Väntasime jalgrattaga elektrivalgust. Käsi elektripallile pannes tõusid

juuksed peas kõik püsti – see oli äge. Aiast saime kaasa palju häid ja ilusaid õunu. Õhtusöök oli Viljandis kohvikus ja toit väga maitsev. Ööbima läksime samasse kohta, kus olime eelmisel aastalgi. Kui olime asjad ära pannud, läksime jalutama. Kõndisime Kõrgemäe tänavast alla järve äärde ja Trepimäe tänav treppidest üles linna tagasi.

Järgmine päev oli laulupeopäev. Hommikusööki söime lauluväljakul. Siis hakkasid lauluproovid laululaval. Peale proove kohtusime Ivo Linna ja Antti Kammiste-

ga, tegime koos pilte. Peale lõunasööki jalutasime Viljandi lossimägedes ja rippisillal. Siis hakkas meil rongkäik. Laulupeo avamisel kõnelesid president Kersti Kaljulaid, sotsiaalkaitseminister Kaia Iva ja Viljandi linnaapea. Algas laulu- ja tantsupidu, kust võtsid osa 1100 lauljat ja tantsijat. Õhtuks jõudisime õnnelikult ja rõõmsalt koju.

Ingrid ja Kerli
reisil osalejad

Kohaliku omaalgatuse programmi saab taotlusi esitada 1. oktoobrini

Taotlejaks võivad olla programmi nõuetele vastavad ja avalikes huvides tegutsevad mittetulundusühingud ja sihtasutused, mille asutajaks ega liikmeks ei ole kohaliku omavalitsuse üksus ega riik.

Programmi viiakse ellu kahe meetme kaudu:

- meede 1 – kogukonna areng;
- meede 2 – elukeskkonna ja kogukonnateenuste arendamine.

Meede 1 – toetatakse tegevusi, millega panustatakse kogukonnaliikmete teadmiste ja oskuste kasvu, kogukonna identiteedi tu-

gevnemisse ja tõhusama koostöö tekkesse.

Meede 2 – toetatakse tegevusi, millega panustatakse kogukonnaliikmete ühistegevust soodustavate avalikus kasutuses olevate objektide rajamisse ja arendamisse ning kogukonnaliikmetele vajalike teenuste pakkumisse.

Ühe projekti toetuse piirsumma on 2000 eurot.

Taotlus tuleb esitada elektrooniliselt **hiljemalt 1. oktoobriks 2018 kl 16.30** Hiiumaa Arenduskeskusele aadressil arenduskeskus@hiiumaa.ee. Ärge jätke

esitamist viimasele minutile.

Toetuste taotlemise kord, tingimused, taotlusvormid ja taotluse koostamise juhendid on kättesaadavad Hiiumaa arenduskeskuse veebilehel.

Alates 2018. aastast on programmi rakendaja Hiiu maakonnas SA Hiiumaa Arenduskeskus.

Kohaliku omaalgatuse programmi eesmärk on tugevate ja omaalgatusel põhinevate kogukondade tekkimine ja püsimine

Sisuline ja tehniline abi: Kaja Sõrmus 5345 9558 ja 505 2998; kaja.sormus@hiiumaa.ee

Tule seminarile!

Olete oodatud Hiiumaa Gümnaasiumi mittestatsionaarse õppe seminarile, mis toimub 4. oktoobril 2018 algusega kell 9.30 Suuremõisa lossis.

Ootame praegusi ja tulevaseid õppureid, töandjaid ning kõiki huvilisi. Seminar on tasuta.

Kohtumiseni Suuremõisas!

Täiskasvanud õppija nädal kutsub osalema

Sel aastal toimub Täiskasvanud Õppija Nädal (TÕN) 19.–26. oktoobril, kuid juba 4. oktoobril toimub Suuremõisa lossis seminar, mis on suunatud kõigile neile, kel haridustee põhikooli või gümnaasiumi ajal pooleli on jäänud. TÕNi raames saab osaleda paljudes töötubades, kus õpetatakse näiteks riide värvimist, sisekujunduse ABCd, kalendri meisterdamist või nutiseadmete kasutamist. Lisaks on võimalik ette võtta kirjanduslik luulerännak, saada teada, mis on raamatumaitsmine, kohtuda hiidlasest kõrgmägede vallutajaga, osaleda tasuta huviringide tunnis jne. Kogu nädala eesmärgiks on pakkuda võimalust tutvuda mitmekesiste valikutega õppimiseks täiskasvanueas ning tõestada, et õppida on tore! Sündmuste kalender täieneb pidevalt ja on hetkel leitav andras.ee lehelt ning vahetult enne kohalikust ajalehest.

Pilleriin Altermann

Hiiumaa TÕN koordinaator

Tasuta juriidiline nõustamine

Eesti Advokatuur nõustab Hiiumaa inimesi perekonnaõigust puudutavates küsimustes. Nõustamine toimub Hiiumaa Noorsootöö keskuse ruumides Kärklas Uus tn 4/5. Nõustajaks on vandeadvokaat Ene Ahas.

Nõustamise teemad: perekonnaõigust puudutavad küsimused, lapse õigused, laste õigused suhetes vanematega, vanemate kohustused suhetes lastega, erinevad peremudelid – õigused ja kohustused, üksikvanema õigused, hooldus, eestkostete, lapsendamise jne. Nõustamine hõlmab ka perekonnaõigusega otseselt seonduvaid õigusvaldkondi, sh pärimisõigust. Nõustamisel tutvustatakse ka riigi õigusabi olemust ja pakutavaid võimalusi ning vajadusel abistab advokaat abitaotlejate vormistamisel. Advokaat tegeleb ka lepitajana aidates parima lahendusi kohtuväliselt.

Vajalik eelregistreerimine:

510 7299 või lastekaitse.oigusabi@hiiumaa.ee

Hiiumaa Lastekaitse ühing

Tasuta nõustamine vägivallaohvritele

Kui oled kogenud vägivalda, keegi on Sind halvasti kohelnud või oled langenud kuriteo ohvriks, siis ära jää üks! Ohvriabikeskusesse pöördudes on Sul võimalus saada tasuta nõustamisteenust.

Sinu kõrval on ohvriabitöötaja, kes pakub sulle emotsionaalset tuge, jagab teavet erinevate abi saamise võimaluste kohta ning abistab Sind suhtlemisel teiste vajalike asutustega.

Võimalikult lihtsaks ja kiireks info saamiseks on valminud uus veebileht www.palunabi.ee. Veebilehel on Sul võimalus lugeda täpsemalt ohvriabiteenuse sisu kohta ning leida kiirelt lähim ohvriabitöötaja või naiste tugikeskus.

Hiiumaa sotsiaalkeskuses

Kõrgessaare päevakeskuses:

3. oktoobril alustab tervisevõimlemisering. Tunnid toimuvad esmaspäeviti ja kolmapäeviti kl 15–16

Kolmapäeviti kl 13–14.30 seniortantsuring

11. oktoobril kl 13 koosviibimine: sünnipäevalaste õnnitlemine, BINGO. Transport: 11.45 Kiivera, 12.20 Kidaste, 12.25 Rootsi, Pihla, 12.35 Lauka, Viskoosa

15. oktoobril, 5. novembril alates kl 8.30 pediküüriteenus. Info ja registreerimine Eve Heinmaa tel 516 3126

16. oktoobril alates kl 8 juuksur. Eelnev registreerimine Sirje Vaku tel 463 1297 või 5666 2317

18. oktoobril väljasõit Käina ujulasse: jõusaali kasutamine kl 12–12.30, vesivõimlemine kl 12.30–14, treener Helin Kääramees. Osavõtust teatada Heli tel 469 3712 või 5333 9472. Osalustasu 5 eurot. Transport: 11.05 Kõrgessaare, Lauka, 11.10 Viskoosa, 11.15 Kidaste, 11.30 Kärkla

19.-20. oktoobril väljasõit eakatega Tallinna. Väljasõit 19. oktoobril 7.25 Lauka, 7.30 Viskoosa, 7.35 Kidaste, 7.50 Kärkla. Kaasa võtta ID kaart, pensionitunnistus, ujumisriided.

29. ja 31. oktoobril ning 7., 19. ja 21. novembril alates kell 8.30 MASSÖÖR, seansi pikkus 1 tund – hind 15 eurot, 2 tundi – hind 22 eurot. Eelnevalt ette registreerida Eve Heinmaa tel 516 3126.

Kõrgessaare päevakeskus osutab pesu pesemise ja dušiteenust, eelnevalt kokku leppida Inna tel. 504 2292.

Tegevustoas Kärklas

2. oktoobril kl 10 meisterkokk Triin – dipikaste köögiviljadega peolauale

8. oktoobril kl 11 jalutuskäik Kärkla tänavatel

22. oktoobril kl 10 õuekoristuspäev

Tiina Tantsustuudio alustab XIV hooaega

Suvi on linnutiivul mööda saanud ja kohe-kohe algamas uus tantsu-aastaring. Tiina Tantsustuudio toimetamised on rõõmustanud tantsusõpru juba aastast 2005. Tasa ja targu on kaheksast tüdrukust välja kasvanud üheteistkümne-rühmaline tantsupere, kus liikmeid umbes 170.

Kui vaadata põgusalt tagasi möödunud hooaega, siis oli see väga sündmuste- ja emotsiooniderohke aasta. Sellesse kuulus kaks laureaadiitlit EKSL Võimlemisfestivalilt, nominatsioon ja finaalkoht festivalil Koolitants 2018, Tt-stuudio talvine treening-laager ja suurlavastus „Juulikes rännak Pühapäevamaale“, millega lõpetas oma karjääri stuudios III lend. Samuti mahtus hooaega veel osalemine Leedus Kaunases rahvusvahelisel festivalil „Traveling Festival 2018“ ning Tallinna ja Harjumaa võimlemispeol „Need värvid“. Hooajale pani ilusa punkti elamuste- ja kogemusterohke reis Makedooniasse juuli kuus, kus osaleti XV rahvusvahelisel folkloorifestivalil „Veles 2018“.

Ees ootab uus ja põnev aasta. Algav hooaeg on taaskord aasta, mis kulmineerub 2019. aasta juulis suure XX tantsupeoga „minu arm“. Tantsumurule pääsemise nimel alustab tööd neli rühma: kolm noorte- ja üks naisvõimlemisrühm. Peale selle on oodata kindlasti stuudio jõulu- ja kevadkontserti ning ülesastumisi

Makedoonias folkloorifestivalil „Veles 2018“. Foto Tiina Kaev

kodusaare kultuurisündmustel ning osalemist vabariiklikel konkurssidel/festivalidel.

Sellel hooajal alustavad tööd Tt-stuudios järgmised rühmad:

PÕHIRÜHMAD

Tt-stuudio III rühm, XI klass

Tt-stuudio IV rühm, IX klass

Tt-stuudio V rühm, VI-VIII klass

Tt-stuudio VI rühm, III-IV klass

Tt-stuudio VII rühm, I-II klass

ETTEVALMISTUSRÜHMAD

Kärdla ettevalmistusrühmad (alates vanusest, kes õppeaasta jooksul saavad 4aastaseks)

Emmaste ettevalmistusrühmad (vastavalt lapse valmisolekule)

VÕIMLEMISRÜHMAD

Naisvõimlemisrühm „Liine“ (krap-sakad daamid, kes soovivad minna tantsupeole)

LINE-TANTS

Line-tantsu trenni on oodatud kõik huvilised, kes soovivad nädalas tunnikese veeta muusikat ja tantsu nautides. Paarilist ei ole vaja, igaüks tantsib endale!

Trennid toimuvad teisipäeviti kell 19.30-20.30 Kärdla põhikooli väikeses saalis, kuhu saab kooli sisehoovist.

Infot Tt-stuudio toimetuste kohta saab Tiina Tantsustuudio kodulehelt: tt-stuudio.ee

Tiina Kaev

Tt-stuudio õpetaja

Korstnad puhtaks ja aktile õige aadress

Kätte on jõudmas sügis ja tark koduomanik hakkab uueks kütteperioodiks valmistuma.

Selleks tuleb hoone küttesüsteem sisepindadele kogunenud tahmast puhastada. Väljastki tuleb kütteseadet kriitilise pilguga üle vaadata, kas see on terve või vajab pottsepa parandustööd. Päästeamet koduohutuse eestseisjana soovib kütteseadmete hooldamise alati usaldada kutsele korstnapühkijale või pottsepa. Kui saate temalt tehtud töid tõendava akti, kontrollige, et ehitise aadress oleks õige.

Tuleohutuse seaduse järgi peab kutseline korstnapühkija kütteseadmeid hooldama vähemalt üks kord aastas. Erandiks on üksikelaanid, kus korstnapühkija peab seadmeid puhastama kord viie aasta jooksul. Sel juhul tuleb vahepealsel ajal hooldustööd ise ära teha. Puhastamise üle arvestuse pidamine on küttesüsteemi valdaja kohustus. Korstnapühkija annab tehtud tööde tõestuseks teile akti, mida tuleb säilitada

kuni järgmise korrani, mil uus akt antakse. Kui puhastate üksikelaan kütteseadet vahepealsed neli aastat ise, siis on kasulik akti tagaküljele üles märkida enda tehtud puhastustööde aeg ja ulatus.

Seoses haldusreformiga on muutunud paljude koduomanike ehitiste aadressid. Juba on juhtunud, et korstnapühkija tõendile märgitakse vale aadress. On viimane aeg endale elukoha õige aadress selgeks teha. Õelge see alati korstnapühkijale edasi. Kui saate ametimehelt akti, siis vaadake omakorda kindlasti üle, et teie aadress oleks õigesti märgitud.

Usaldusväärsete korstnapühkijate kontakte küsige päästeala infotelefonilt 1524. Sealt soovitate teile ainult kutse omandanud korstnapühkijaid. Kui saate korstnapühkija kontaktid mõnest muust allikast, siis saate tema kutsetunnistuse olemasolu kontrollida kutseregistri www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/ kutseotsing.

Nõuanded ohutuks kütteperioodiks

- Külmade ilmade korral vältige üle kütmist. Kui ühest ahjutäiest ei piisa, ärge kohe uue ahjutäit puid koldesse pange, vaid kütke ahju kaks korda – üks kord hommikul ja teine kord õhtul;

- Mida kuivema puid kütmiseks kasutate, seda vähem tekib tahma;

- Kui tömme läheb halvaks ja ahi hakkab suitsu sisse ajama, on see märk sellest, et küttesüsteem vajab uuesti puhastamist;

- Enne siibri kinni panemist seadke põlemisjääd korralikult läbi ja sulgege siiber alles siis, kui söed on kustunud.

Jaak Jaanso

Päästeameti Lääne päästekeskuse ohutusjärelevalve büroo nõunik

Mardisant on õnne pant!

Just nüüd, septembris käivitub üle-eestiline maskeerimis- ja sanditamiskombestiku festival „Hakkame santima!“. Festival on ellu kutsutud selleks, et säiliks meie enda mitmekesised sanditamistraditsioonid perede, noorte ja teiste inimeste elavas kasutuses.

Projekti veab eest Eesti folkloorinõukogu koos Rahvakultuuri keskusega ning see on osa Euroopa kultuuripärandi aasta sõlm-sündmustest.

Hiiumaal on tulemas mitmeid toredaid koolitusi ja õppepäevi. Eestvedajaks Hiiumaa muuseum. Septembri viimasel nädalal oodatakse lapsi ja noori Mihkli talumuuseumis, kus toimub Sügiskalendri karneval. 24. oktoobril toimub koolituspäev õpetajatele, ringide juhendajatele ja teistele huvilistele pealkirjaga „Jookse Marti ja käi Kadriks“. 27. oktoobril oodatakse peresid maskide meisterdamise töötuppa. Lisaks on plaanis ka avatud tund mardijooksu kava ettevalmistamisest. Täpsem info on näha Hiiumaa muuseumi kodulehel www.muuseum.hiiumaa.ee ning projekti „Hakkame santima!“ kodulehel www.sanditamine.weebly.com.

Tule ja saa teada rohkem sanditamise kommetest! Nii on julgem ka koduoks mardilapäeval avatuna hoida, sest mardisant on õnne pant!

Helle-Mare Kõmmus

Rahvakultuuri keskuse rahvakultuurispetsialist Hiiu maakonnas

Teatrimõnu....

Käesoleva hooaja esimest teatrimõnu nautis publik Kärdla kultuurikeskuse kinosaalet esmaspäeval, 17. septembril. Laval oli Piret Eesmaa ja saalis hiirvaikne vaatajaskond. Õpetajate protsent publikust oli sedakord märkimisväärne ja tulemus – Piret annab kordusenduse samas kinosaalet, aga juba Kärdla kooli tellimuse!

Täna, 28. septembril on nooremad koolilapsed oodatud nautima etendust „Meri põlvini“.

Samal reedel, 28. septembril on Kärdla kultuurikeskuses ka täis-inimestele suunatud teatritükk – õhtul kell 19 rõõmustab publikut Tartu Vilde Teatri näitetrupp. Etendus „Minejad“ on tragikoomiline jutustus meestest, ootamisest, armastusest, elust....olenemata ilmast. Sama etendus on laupäeval, 29. septembril kell 19 Kõrgessaare vaba aja keskuses.

Ja saabub oktoober. Neljapäeval, 4. oktoobril vallutab Kärdlas lava särav Helgi Sallo. Etenduse pealkiri „Öökuninganna“, mõni pilet on veel saadaval!

Pühapäeval, 21. oktoobril on väikestel lastel põhjust Kärdla kultuurikeskusesse „Koerte Teatrisse“ tulla. Etenduse annab lustlike tsirkusenumbritega tuntuks saanud Mironof Show. Oktoobrikuu lõpetab Stand-up show „Oma jope“ Käina kultuurikeskuses kell 19. Tegemist on ekstaatilisest mees-trioga.

Enne uut aastat on lubanud meie lavad vallutada veel Dokumentaalteater ja Hiiumaa endi harrastusnäitlejad. Jälgime reklaami! Läbirääkimised käivad lisaks LendTeatriga, näitleja Argo Aadli mäenedžeriga, märtsis ootame külla saarlasi. Märtsis on kooliteatrite päev ja küllap annab teatrikuusse veel midagi lükkida.

Aga esmalt – „Minejad“ ja „Öökuninganna“.

Ille Savioja

GIIDITUURID NÄITUSEL

TULI KLAAS

EESTI KLAASIKUNST 2018

15. septembrist kuni 20. oktoobrini igal laupäeval algusega kell 15.00

Klaasikunstnik Kalli Sein räägib näituse taustast ja põhjusest: Hüti klaasikojast ja selle toodangust, klaasiahjude tööpõhimõttest, miks Hiiumaal ja kuidas valmib klaas. Tutvustab klaasi töötlemise viise ja klaasi omadusi. Teada saab ka näituse autoritest ja võimalustest klaasikunstimaailmas toimetada.

Osalemistasu: 5 eur/in
Grupi minimaalne suurus: 5 inimest
Vajalik eelregistreerimine!
Tel 4632091, info@muuseum.hiiumaa.ee

Hiiumaa spordikooli treeningud

Hiiumaa spordikool ootab noori 2018/2019 õppeaastal järgmistesse treeningutesse:

KABE (Kärdla kultuurikeskus) E, K ja R 15.30-17.00. Oodatud on kõik huvilised. Treener Arvo Rist (lisainfo tel: 56847078).

TÜTARLASTE VÕRKPALL (Mängude maja) 1.-3. klass T 16.15-17.30 ja K 16.15-17.30 treener Marge Vähter EKR4 (lisainfo tel: 534 5339).

POISTE VÕRKPALL (Polgu võimla) 3.-4. klass E, K, N 16.30-18.00. Treener Ülari Kaibald EKR5 (tel: 505 1709).

ORIENTEERUMINE Ilusa ilma korral toimuvad treeningud väljas, halva ilmaga saalides. Algajate treeningaegade algus ja saaliajad E kl 18.00 Kärdla põhikooli võimlas N kl 15.00 ja R kl 14.30 Mängude majas. Edasijõudnute treeningajad kokkuleppel treeneriga. Algajate noorte treener Kristi Heilman EKR5 (tel: 5661 9622), edasijõudnud noorte treener Anu Saue EKR 3 (tel: 5344 4764).

Orienteerumine algajatele Käina grupp. Treener Anu Saue EKR3 (lisainfo tel: 5344 4764).

JALGPALL algajad nii poisid kui tüdrukud – lasteaed ja 1. klass T ja N 17.30-18.15 Mängude maja kunstmurul või halva ilma korral sees Mängude maja saalis. Treener Georg Linkov EKR4 (lisainfo tel: 5648 3426).

Jalgpall 09 - 2. ja 3. klass (poisid ja tüdrukud) T ja N 17.30-18.45 Kärdla staadionil, halva ilma korral Kärdla põhikooli võimlas, treener Tanel Lips EKR4 (lisainfo tel: 5349 3386).

ÜKE ehk üldkehaline ettevalmistus (poisid ja tüdrukud) 1.–4. klass. Erinevad sportmängud. Treener: Anneli Ilumets (lisainfo tel: 527 9419).

Korvpall algajad 1.–4. klass (poisid ja tüdrukud). K ja R 15.15-16.30. Treener Koit Kalmus (lisainfo tel: 523 7475).

Lisaks jätkuvad treeningud järgmistel gruppidel:

Tütarlaste võrkpall 5.-6. klass (treener Marge Vähter)

Võrkpall poisid 07, 04 ja 01 (treener Ülari Kaibald)

Korvpall poisid 7.–9. klass (treener Koit Kalmus)

Jalgpall tüdrukud, 01, 03, 05, 07, 09, 11 grupid (treenerid Mario Degtjov, Rando Suuster, Georg Linkov, Tanel Lips).

Orienteerumine edasijõudnud (treener Anu Saue)

Kergejõustik edasijõudnud (treener Toivo Pruul)

Purjelaud kuniks ilmad lubavad (treener Boris Ljubitšenko)

Rohkem infot spordikooli kodulehel www.hiiumaaspordikool.ee

e-post: spordikool@hiiumaa.ee tel: 518 4300

Maanteeameti Pärnu teenindusbüroo Kärdla esindus annab teada: Oktoobri esimesel nädalal on maanteeameti Kärdla esindus avatud ainult 3. oktoobril kl 8.30–16.30 kõikide registritoimingute tegemiseks, sealhulgas ka registreerimiseelne ülevaatus.

Kuulmisrehabilitatsiooni keskus Hiiumaal

Andres Andra Kuulmisrehabilitatsiooni keskusest Hiiumaal Kärdlas vallamajas 19. oktoobril.

Aja saab kokku leppida ja lisainfot küsida Kärdla sotsiaaltööspsialisti Pille Alevi telefonil 505 5746 või 463 6094. Vajalik kaasa võtta perearsti tõend ja abivahendi kaart.

Ohtlike jäätmete kogumisring

OÜ Hiiu Autotrans kogub elanikkonnalt ohtlikke jäätmeid ja vanu kodumasinaid:

Kõrgessaare osavallas 6. oktoobril,

Käina osavallas 13. oktoobril,

Emmaste osavallas 20. oktoobril,

Pühalepa osavallas 27. oktoobril,

Kärdlas 3. novembril.

Vajalik eelregistreerimine! Eelregistreerimine lõpeb hiljemalt kaks päeva enne vastava ringi toimumist. Eelregistreerimine:

tiina@hiiauto.ee, 520 3795 või 463 1737

Raamatukogupäevad 20.–30. oktoobril

Raamatukogupäevad „Kohtume raamatukogus!“ kutsub külastama raamatukogusid, avastama uusi võimalusi ja teenuseid raamatukogudes ning tuletab meelde, et kogukonnas on koht, kuhu on kõik oodatud. Raamatukogupäevade raames toimuvad mitmed üritused ja ettevõtmised erinevates Hiiumaa raamatukogudes, mis pakuvad tasuta võimalusi nii meelt lahutada kui midagi uut õppida. Jälgige reklaami!

Pilleriin Altermann

Hiiu Valla Raamatukogu

Ringid 2018/2019 hooajal

Hiiu Valla Kultuuri ja Vaba Aja Keskus

koduleht: kultuur.hiivall.ee FB: [facebook.com/hiivallakultuur](https://www.facebook.com/hiivallakultuur) E-mail: kultuur@hiiumaa.ee

Kärdlas lastele ja noortele

Tantsuringid:

Laste rahvatantsurühm Naadresed – J. Kuusk, 4.–5. kl poistele ja tüdrukutele, alustab 2. okt kell 15.30, T kell 15.30, tasuta

Noorte segarühm Patsiusti – J. Kuusk, T kell 15.30, N kell 17.00, tasuta

Tt-studio – T. Kaev, alustab 1. okt, info: tt-studio.ee

Kunstiringid:

Kunstiring – A. Pall, noorem kooliaste, 2. okt kell 12.00 kultuurikeskuses, T, N kell 12–15; 5 €/kuu

Maaliatelj – O. Lambing, vanem kooliaste, alustab 1., 2., 3. okt kell 16.00–19.00, vanem kooliaste, 10 €/kuu

Laste loomering – L. Sahtel, 1.–6. kl, alustab 1. okt kell 12.00, E, K (1 kord nädalas) kell 12.00–15.00, 5 €/kuu

Näiteringid:

Nukuteatri ringid – K. Ojasalu, alustab 3. okt kell 17.00 kultuurikeskuse keldrisaalis, tasuta

Näitering – G. Olev, alustab 1. okt. kell 12 (1.–2. klass), E, N kell 12.00–13.00; tasuta alustab 1. okt kell 15.00 (5.–7. klass), E, N kell 15.00–16.30, tasuta

Kõrgessaares lastele ja noortele

Kunstiring:

Käsitöö- ja kunstiring – K. Laan, noorem rühm, T kell 16.00–17.30, tasuta

Käsitöö- ja kunstiring – K. Laan, vanem rühm, E kell 16.00–17.30, tasuta

Spordiringid:

Saalihoki – M. Malk, A. Kark, E, K, R kell 18.00–20.00

Võrkpall – A. Mauer, neiud, T, N kell 17.30–18.30 noorem rühm; T, N kell 18.30–20.00 vanem rühm

Kärdlas täiskasvanutele

Tantsukollektiivid:

Segarühm Taidelaid – H.-M. Kömmus, alustab 2. okt kell 20, T, N kell 20.

Naisrühm Kohvilähkrid – H.-M. Kömmus, alustab 1. okt kell 19.30, E, K kell 19.30

Eakate seltskonnatantsurühm Kohvitantad – I. Savioja T kell 13.00

Line-tants – T. Kaev, kõigile huvilistele, T kell 19.30 kooli väikeses võimlas, info: tt-studio.ee

Võimlemisrühmad:

Naisvõimlemine – H.-M. Kömmus, alustab 2. okt kell 19.00, T, N kell 19

Eakate võimlemine – L. Rosenberg, alustab 8. okt kell 17.30

Jooga – K. Romano, laupäeviti, 5€/kord, info theyogaisland@gmail.com

Kunstiringid:

Akrüülmaali kursused – O. Lambing, alustab 1., 2., 3. okt kell 16.00–19.00, 30 €/kuu

Kõrgessaares täiskasvanutele

Tantsukollektiivid:

Ungarulust (naisrühm) – H. Taelma, E, K kell 19.00

Võimlemisrühmad:

Tantsuline treening – S. Suitso, T, N kell 19.30

Eakate võimlemine – S. Suitso, E, K kell 15.00

Sport:

Korvpall – E, K kell 17.00, R kell 16.00

Tennis – E, T, N kell 20.00, R kell 19.00

Lauatennis – VAKI lahtioleku ajal

Jõusaal 10/€kuu

Meeldetuletus

Aasta algusest muutus Salva Kindlustuse Hiiumaa kontori asukoht. Uueks asukohaks on Hiiumaa Selver, aadressiga Selveri, Linnumäe küla, Hiiumaa vald, 92422 Hiiumaa. Telefon: 463 2139. E-post: hiiumaa@salva.ee. Esindus on avatud E–R kl 9–18.

Käsitööringid täiskasvanutele
Emmaste vaba aja keskuses alustavad tööd alates 3. oktoobrist: igal kolmapäeval kell 11 kohtuvad eakad ja kell 17 kõik huvilised.

1. oktoober

Muusikapäev

Kärdla kultuurikeskus

KAROLIINA KREINTAAL
(viul, vioola, laul)

MERIKE PABERITS
(terapil, froot, sammupill)

KATARJIN RASKA
(torupill, saksofon, sammupill)

13.00
TASUTA

Enam kui 100 kontserti üle Eesti

muusikapae.ee

12.10 kl 18

Kõrgessaare vaba aja keskus

Weekend Guitar Trio

1000

1.10 kl 18

Kärdla muusikakool

Kalle Randalu

klaver

Rahvusvaheline muusikapäev

1000

NO:R LOO TOO

KUNST RAAMATUKOKKU

HELINA KIVI

VÄRVILISED SILMUSED

MAALIDE JA KÄSITÖÖ NÄITUS

HIIU VALLA RAAMATUKOGUS KÄRDLAS

24.09-20.10.2018

1000

Vilje Teater esitleb:

Minejad

Janno Puusepp

Osades:

Rein Annuk, Matti Linno, Andrus Novoseltsev, Tiina Tasa

KÄRDLA KULTUURIKESKUSE KINOSAALIS 28. sept. Kell 19.00

KÕRGESSAARE VABA AJA KESKUSE KAMMERSAALIS 29. sept. Kell 19.00

Pilet 5.-7.- Saadaval pool tundi enne algust kohapeal

1000

Piret Jaaks

Öökuninganna

Peaosas Helgi Sallo

Taustaloo: Jüri Kallaste / Jüri Kallaste / Jüri Kallaste / Jüri Kallaste / Jüri Kallaste

4. oktoobril kell 19.00 Kärdla kultuurikeskuses

VANA BASKINI TEATER

Esitatakse 17.02.2018 Saare Kultuurikeskus

1000

Tulekul Hiiumaal

R, 28. september

kl 11 Teateatri etendus lastele "Meri põlvili" Kärkla kultuurikeskuses

kl 18 Hiiumaa koduveinikonkursi 2018 võitjate väljakuulutamise Baabade kohvikus Kärklas

kl 19 Vilde teatri etendus "Minjad" Kärkla kultuurikeskuse kinosaalet

L, 29. september

kl 11–14 Maastikujooks Tahkunas

kl 11–14 õmblemise töötuba Riina tikkimisstudios

kl 15 giidituur klaasikunstnik Kalli Seinaga näitusel "Tuli klaas" Hiiumaa muuseumi pikas majas. Eelregistreerimisega

kl 19 Vilde teatri etendus "Minjad" Kõrgessaare vaba aja keskuses

P, 30. september

kl 11 Tubala Anagama keraamika-ahju ühepäevanäitus ahju juures

kl 12 eakate päeva tähistamine Kärkla kultuurikeskuses

kl 15 Hiiumaa Kino: animatsioon "Prääks prääks kluuk" Kärkla kinosaalet

kl 17 Hiiumaa Kino: Eesti film "Võta või jäta" Kärkla kinosaalet

kl 19 Hiiumaa Kino: "Viimane vürst" Kärkla kinosaalet

E, 1. oktoober

kl 9 alustab kolmepäevane koolitus "Söödav iluad - lasteasutusse sobivad ilutaimed" Hiiumaa ametikoolis

kl 9–11 ettevõtjate hommikukohv Rannapaargus. Oktoobri esimesel nädalal on üle-eestiline ettevõtlusnädal, mis algab Hiiumaal ettevõtjate hommikukohviga

kl 13 rahvusvahelise muusikapäeva kontsert - Karolina Kreintaal (viul, vioola, laul), Merike Paberits (torupill, flööt, parmupill) ja Katariin Raska (torupill, saksofon, parmupill) Kärkla kultuurikeskuses

kl 17 rahvusvahelise muusikapäeva kontsert: Karoliina Kreintaal (viul, vioola, laul), Merike Paberits (torupill, flööt, parmupill), Katariin Raska (torupill, saksofon, parmupill) ja Suuremõisa lasteaed-põhikooli lapsed programiga "Igal lapsel oma pill" Suuremõisa lossis. Tasuta

kl 17.30 rahvusvahelise muusika-

päeva kontsert: Käina huvikooli õpilased Rudolf Tobiase maja-muuseumis

kl 18 rahvusvahelise muusikapäeva kontsert: pianist Kalle Randalu Kärkla muusikakoolis

K, 3. oktoober

kl 10–14 Hiiumaa ettevõtluspäev Suuremõisa lossis

kl 18 jooksuüritus "Ringlev sügis" Kärkla linnapargis

kl 18 laste teadusklubi Palade loodushariduskeskuses

N, 4. oktoober

kl 9.30 Hiiumaa gümnaasiumi mittestatsionaarse õppe seminar Suuremõisa lossis

kl 19 Vana Baskini teatri etendus "Öökuninganna" Kärkla kultuurikeskuses

L, 6. oktoober

kl 9.30 mesinike õppepäev Käina koolis

kl 11–14 õmblemise töötuba Riina tikkimisstudios

kl 15 giidituur klaasikunstnik Kalli Seinaga näitusel "Tuli klaas" Hiiumaa muuseumi pikas majas. Eelregistreerimisega

kl 17.30 Hiiumaa rattanädalavahetus 2018: Saare Emmaste öösõit Emmaste Teemaja eest

P, 7. oktoober

kl 11 Hiiumaa rattanädalavahetus 2018: Busland Kõpu rattamaraton Kõpu tuletorni juurest

kl 13.30 jalgpallivõistlus FC Hiiumaa - Saue JK Kärkla staadionil

E, 8. oktoober

ratasatel rändnäitus "Bioajastu - puidust tulevik" Kärkla kesk-väljakul

T, 9. oktoober

ratasatel rändnäitus "Bioajastu - puidust tulevik" Kärkla kesk-väljakul

R, 12. oktoober

14 alustab koolituskursus "Hoidiste valmistamise tehnoloogia" Hiiumaa aiasaaduste kasvatajatele Kärkla põhikooli õppekõõgis

L, 13. oktoober

kl 10–14 Pühalepa naistekojas sügislaul Kuril

kl 11–14 õmblemise töötuba Riina tikkimisstudios

kl 15 giidituur klaasikunstnik Kalli Seinaga näitusel "Tuli klaas" Hiiumaa muuseumi pikas majas.

Eelregistreerimisega

kl 17 U16 jalgpallivõistlus FC Hiiumaa - JK Tabasalu Kärkla staadionil

N, 18. oktoober

Käina kooli 160. aastapäeva jooks

R, 19. oktoober

Käina kooli 160. aastapäeva aktus

kl 23–4 TURN UP! Rannapaargus. DJ Siimi

L, 20. oktoober

kl 11–14 õmblemise töötuba Riina tikkimisstudios

kl 15 giidituur klaasikunstnik Kalli Seinaga näitusel "Tuli klaas" Hiiumaa muuseumi pikas majas. Eelregistreerimisega

Käina kooli 160. aastapäeva vi-listlaste pidu

P, 21. oktoober

kl 13 Mironofshow tsirkuse etendus "Koerte teater" Kärkla kultuurikeskuses

T 23. oktoober

kl 18 Vincent Cortois Trio (Prantsusmaa) kontsert Käina kultuurikeskuses

Hiiumaa muuseumis

KASSARI MUUSEUMIMAJA

Uus näitus: „Elu saarel. Tuli, vesi, õhk, maa.“

Näitus heidab pilgu ennekõike hiidlaste elu argipäeva nähtustele ja sündmustele, kuid jätab ruumi ka filosoofilistele mõtisklustele ning olulistele pöördpunktidele saare aja-loos. Tuhanded aastad inimese elust on siin esitatud läbi nelja ürgelendi, mis juba pealkirjas mainitud. Ei ole juhtumiste kronoloogilist järjestust, on seosed, oskused, võimalused ja paratamatus. Näitus on esemehke ning lisaks teada-tuntud tarbeesemetele on seal ka mõned päris kaasaegsed kohapeal valmistatud asjad.

Põhiidee ja esemevalik tulid H. Põllolt, kujunduse kontseptsioon ja tehnilised lahendused tegid Mae Kivilo ja Kaarel Kuusk. Näituse ehitamise ja ülespanemisega tegelesid aga pea kõik muuseumi töötajad.

Uus ekspositsioon sai sisseseade hankimisel toetust LEADER programmist.

K, 24. oktoober

kl 11.30 NutiAkadeemia koolitus Kärkla raamatukogus

N, 25. oktoober

Hiiumaa valla sünnipäeva tähistamine

L, 27. oktoober

kl 11–14 õmblemise töötuba Riina tikkimisstudios

kl 18 U16 jalgpallivõistlus FC Hiiumaa - Paide Linnameeskond Kärkla staadionil

T, 30. oktoober

kl 19 stand-up show "Oma jope" Käina kultuurikeskuses

R, 2. november

hingedepäeva kontsert Kõrgessaare vaba aja keskuses

Vaata lisa veebilehelt hiiumaa.events

Kärkla muusikakool tähistab rahvusvahelist muusikapäeva rahvusvaheliselt tunnustatud klaverikunstniku kontserdiga!

1. oktoobril kell 18 esineb muusikakooli saalis pianist Kalle Randalu

Kavas: W. A. Mozart, R. Schumann, F. Liszt, H. Eller, L. Sumera.

Pärast kontserti toimub vestlusring, kus pianist räägib oma muusikale elatud elust ning vastab publiku küsimustele.

Tere tulemast!

Ettevõtjate hommikukohv

Ettevõtlusnädala sissejuhatuseks kutsub vallavanem Reili Rand Hiiumaa ettevõtjaid esmaspäeval, 1. oktoobril kell 9 hommikukohvile Rannapaargusse.

Kell 9 hommikukohv vallavanemaga: Hiiumaa arenguplaanid aastani 2035, tutvustus ja arutelu

Kell 10.30 töötukassa esindajad tutvustavad teenust „Tööta ja Õpi“

Kell 10.45 HUB Hiiumaa esindajad tutvustavad oma kontseptsiooni: Sinu kodukontor paradiisisaarel

Vaata kõiki ettevõtlusnädala sündmusi ja tee plaane: www.ettevotlusnadal.ee

Nelja Nurga galerii

29. septembrini avatud klaasinäitus "TULI KLAAS".

Graafik Ülle Marksi juubelinäitus on Nelja Nurga galeriis külalistele avatud 5. oktoobrist. Näituse pidulik avamine on 13. oktoobril kell 13–15 koos Ülle juhendatud kroikiikursusega, kuhu kõik huvilised on oodatud osalema – professionaalse juhendaja käe all saab proovida modelli joonistamist. Ülle Marksi näitus jääb avatuks 27. oktoobrini.

Galerii avatud sügisel R–L kell 11–15, kokkuleppel ka kõik muud ajad.

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne

Toimetaja Liina Siniveer, tel 5386 7606, liina.siniveer@hiiumaa.ee

Kujundus ja küljendus Kersti Simsalu

Trükikoda Printall

Hiiumaa Teataja ilmub kord kuus. Info ja teated järgmise kuu lehte on

oodatud eelneva kuu 20. kuupäevaks: liina.siniveer@hiiumaa.ee

MEIE SEAST ON LAHKUNUD

ANTS ALLIK
VELLO SOOÄÄRE
PEETER VÄSTRA
RAIVO LEHTSAAR
MEETA KOOR
HELGA TÖKKE
ESTA NÖÖP
ERICH TÕNISMAA
ERICH KOTT
VELJO PAAT
HARRI RAND

ARVO TARNING
KAIDO PÄHNA
SIIM SELJA
MATI KOKLA
TOOMAS KRUUS
TOIVO LIPP
AADO ONNO
HEINO REINIK
ALDO TSEPKIN
LEIDA KOIT
HILMA VOOLAIN

ANITA RÕHU
VILMA-ELMIINE JUURIK
AADE NÖÖP
TAIMI KALLAS
URVE TAGASAAR
HELBE KLIIMANN
ASTA KAPPASTO
ANNE-LIIS KAUR
KRISTEL POLDING

Kaastunne lähedastele!